

British Embassy
in Podgorica

ANALIZA PRIMJENE ZAKONA O ZAŠTITI PRAVA NA SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU

NVO Akcija za ljudska prava

**Podgorica
mart 2011.**

ANALIZA PRIMJENE ZAKONA O ZAŠTITI PRAVA NA SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU

Darka Kisjelica, advokatica

NVO Akcija za ljudska prava

Podgorica
mart 2011.

ANALIZA PRIMJENE ZAKONA O ZAŠTITI PRAVA NA SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU

Izdavač:

Akcija za ljudska prava
Moskovska bb, 20 000 Podgorica, Crna Gora
Tel/fax: +382 20 510 040/1
E-mail: hra@t-com.me
www.hraction.org

Za izdavača:

mr Tea Gorjanc-Prelević

Autorka:

Darka Kisjelica

Priprema i štampa:

YUGRAFIC, Podgorica

Tiraž:

400

Projekat je podržala

Britanska ambasada u Podgorici

Mišljenja iznijeta u ovoj knjizi predstavljaju stav Akcije za ljudska prava i ne odražavaju obavezno i stav donatora.

CIP - Каталогизација у публикацији
Централна народна библиотека Црне Горе, Цетиње

ISBN 978-9940-9072-6-6
COBISS.CG-ID 18509328

SADRŽAJ

PREDGOVOR	5
ZAKLJUČCI	7
PREDLOZI IZMJENA I DOPUNA ZAKONA ZA ZAŠTITU PRAVA NA SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU	13
PRAVO NA SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU I EVROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA	17
ZAKON O ZAŠTITI PRAVA NA SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU ...	21
Kontrolni zahtjev	23
Žalba	24
Tužba za pravično zadovoljenje	24
Ocjena Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku od strane Evropskog suda za ljudska prava u presudi Mijušković protiv Crne Gore, od 21. septembra 2010.	26
Ocjena Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku od strane Evropskog suda za ljudska prava u presudi Živaljević protiv Crne Gore, od 8. marta 2011.	27
PREGLED PRAKSE SUDOVA CRNE GORE	29
Opšta slika	29
Slika po sudovima	30
Osnovni sud u Herceg-Novom	30
Osnovni sud u Plavu	32
Osnovni sud u Baru	32
Osnovni sud u Danilovgradu	33
Osnovni sud u Ulcinju	34

Osnovni sud u Beranama	35
Osnovni sud u Bijelom Polju	36
Osnovni sud u Žabljaku	37
Osnovni sud u Kotoru	38
Osnovni sud na Cetinju	44
Osnovni sud u Kolašinu	45
Osnovni sud u Nikšiću	47
Osnovni sud u Podgorici	47
Privredni sud u Bijelom Polju	48
Privredni sud u Podgorici	48
Viši sud u Bijelom Polju	49
Viši sud u Podgorici	50
Apelacioni sud	54
Upravni sud	54
Vrhovni sud	57
Tužbe za pravično zadovoljenje	57
Odbačene tužbe za pravično zadovoljenje	66
Iskustva advokata	67
PREPORUKE MINISTARSTVA PRAVDE CRNE GORE ZA UNAPRJEĐENJE PRIMJENE ZAKONA O ZAŠTITI PRAVA NA SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU (usvojene na savjetovanju 30. marta 2011.)	69

PREDGOVOR

Imajući u vidu značaj prava na suđenje u razumnom roku za ostvarivanje pravde, Akcija za ljudska prava je 1. decembra 2010. započela projekat analize trogodišnje primjene Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku, u pogledu djelotvornosti pravnih lijekova koji su njime predviđeni. Projekat je podržala Britanska Ambasada u Crnoj Gori i ovom prilikom im zahvaljujemo na povjerenju.

Kako je i Evropska komisija u analitičkom izvještaju uz Mišljenje o zahtjevu Crne Gore za prijem u članstvo EU kritikovala nedjelotvornu primjenu Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku, Akcija je krajem januara 2011. predložila Vladi dopunu Nacrta Akcionog plana, pored ostalog i u pogledu izrade analize trogodišnje primjene Zakona.

Sredinom februara 2011, u Akcioni plan Vlade uvrštena je mjera: "Pripremiti Analizu primjene Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku s odgovarajućim preporukama", za čije nosioce su određeni Ministarstvo pravde, sudstvo i NVO.

U trenutku usvajanja ove mjere, Akcija je već radila na analizi primjene Zakona, a u saradnji sa Ministarstvom pravde i sudovima nastavila je pribavljanje neophodne dokumentacije iz sudova. Zahvaljujući toj zajedničkoj akciji, analizirali smo predmete po kontrolnim zahtjevima, sve tužbe koje su na osnovu Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku podnijete Vrhovnom sudu, kao i presude po njima. Jedino je predsjednik Osnovnog suda u Podgorici odbio da omogući uvid u predmete po kontrolnim zahtjevima, zbog čega smo pokrenuli upravni spor, koji je u maju 2011. još uvijek bio u toku.*

U saradnji sa Ministarstvom pravde, krajem marta 2011. održana je stručna rasprava povodom izrađene Analize u kojoj su učestvovali predsjednici sudova, sudije Vrhovnog suda - članovi vijeća koje postupaju po tužbama za pravično zadovoljenje na osnovu Zakona o zaštiti prava

---

* Za nas je iznenađujuća bila odluka ministra pravde da potvrdi ovakvo rješenje Osnovnog suda u Podgorici, uprkos uspostavljenoj saradnji na ovom projektu. Kopije svih zahtjeva, odluka i tužbe u ovoj upravnoj stvari dostupne su na zahtjev u Akciji za ljudska prava.

na suđenje u razumnom roku, advokati, Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, predstavnici Ministarstva pravde i Akcije za ljudska prava. Analiza koja je pred Vama, sadrži i njihov doprinos.

Analizu primjene Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku u periodu od početka primjene Zakona u decembru 2007. do 1. januara 2011, izradila je advokatica Darka Kisjelica, nekadašnja sudija Osnovnog suda u Herceg-Novom, uz pomoć Mirjane Gajović, pravnice zaposlene u Akciji za ljudska prava.

Nadamo se da će zaključci i preporuke koje sadrži ova analiza doprinjeti da svi nadležni za primjenu zakona unaprijede svoje postupanje i učine sredstva predviđena Zakonom stvarno djelotvornim, kao i da građani i njihovi zastupnici ova sredstva više koriste i na taj način unaprijede praksu u ovoj oblasti zaštite ljudskih prava.

Podsjećamo da se na internet stranici Akcije za ljudska prava nalazi i knjiga "Pravo na suđenje u razumnom roku – zbirka presuda Evropskog suda za ljudska prava u slučajevima protiv Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije", kao i dvije presude u slučajevima Garzičić i Živaljević, u kojima je Evropski sud za ljudska prava ocijenio i zaštitu prava na suđenje u razumnom roku u Crnoj Gori.

S poštovanjem,

mr Tea Gorjanc-Prelević
izvršna direktorica Akcije za ljudska prava

ZAKLJUČCI

1. Pravna sredstva predviđena Zakonom za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku¹ (zahtjev za ubrzanje postupka - kontrolni zahtjev i tužba za pravično zadovoljenje) malo se koriste, u odnosu na broj zaostalih predmeta pred sudovima u Crnoj Gori.

Za tri godine primjene Zakona (2008-2010) podnijeto je ukupno 181 kontrolnih zahtjeva i 33 tužbe za pravično zadovoljenje. Prema Izvještaju o radu sudova za 2010. godinu, pred domaćim sudovima je ukupno 12.463 neriješenih predmeta (iz 2009. godine i ranije), od čega je 2019 predmeta iz 2006. i ranijih godina, 1000 predmeta iz 2007, 2184 predmeta iz 2008. i 7171 predmet iz 2009. godine.²

Pred Evropskim sudom za ljudska prava nalazi se 730 predstavki protiv Crne Gore, od kojih se pretpostavlja da se oko jedne trećine odnosi na kršenje prava na suđenje u razumnom roku (npr. 240).³ Upoređujući broj zaostalih predmeta i broj predstavki pred Evropskim sudom⁴ sa brojem podnijetih kontrolnih zahtjeva (181) i tužbi (33) pred Vrhovnim sudom, dolazi se do zaključka da se Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku malo koristi.

2. Kontrolni zahtjevi i žalbe odbijaju se bez pravilnog i potpunog obrazloženja od strane predsjednika sudova i u postupcima koji traju preko svake vremenske granice (npr. od 1985)

U većini slučajeva u rješenjima se ne obrazlaže zašto se navodi podnosilaca kontrolnih zahtjeva ne prihvataju, već se prepisuje zakonski tekst, bez osvrta na konkretne okolnosti slučaja. Ako je podnosilac uporan, pa podnese i žalbu, ni to rješenje po žalbi najčešće nema

---

1 Zakon za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku (*Službeni list Crne Gore*, br. 11/07).

2 Godišnji izvještaj za 2009, str. 95. Izvještaj o radu za 2010 str. 36.

www.sudskisavjet.gov.me

3 Vidi na strani 17 *Pravo na suđenje u razumnom roku*, tačke 2 i 3.

4 Treba imati u vidu i da Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku nije predvidio nadležnost domaćih organa u odnosu na predstavke koje su podnijete Sudu u Strazburu prije nego što je Zakon stupio na snagu, i treba pretpostaviti da postoji značajan broj takvih predstavki.

obrazložene razloge, već se konstatuje da nije bilo povreda postupka i da je prvostepeno rješenje pravilno i zakonito.

3. Primjena člana 17 (Obavještenje stranke) nije djelotvorna.

Član 17 Zakona predviđa: “Ako sudija u izvještaju ili drugim pisanim aktima obavijesti predsjednika suda da će u roku koji ne može biti duži od 4 mjeseca od prijema kontrolnog zahtjeva biti obavljene određene procesne radnje, odnosno donijeta odluka, predsjednik suda će o tome obavijestiti stranku i na taj način okončati postupak po kontrolnom zahtjevu.” Od 181 podnijetih kontrolnih zahtjeva u 76 slučajeva predsjednici sudova su obavijestili stranke da ih je sudija u pismenom izjašnjenju obavijestio, da će u roku koji ne može biti duži od četiri mjeseca od prijema kontrolnog zahtjeva, biti obavljene procesne radnje, odnosno donijeta odluka. U većini slučajeva kada je ovo obavještenje dostavljano, navedena zakonska formulacija bila je samo prepisana, a nije navedeno koje su to radnje koje će sudija preduzeti u odnosu na konkretni postupak. Prema obavještenjima prikupljenim od advokata, ovaj rok je u polovini slučajeva bezuspješno protekao.⁵

4. Primjena člana 18 (Osnovanost zahtjeva) nije djelotvorna.

Član 18 predviđa: “Kad predsjednik suda utvrdi da se neopravdano odugovlači postupak i odlučivanje u predmetu, rješenjem će odrediti rok za preduzimanje određenih procesnih radnji koji ne može biti duži od četiri mjeseca, kao i odgovarajući rok u kojem ga sudija mora obavijestiti o preduzetoj radnji. Predsjednik suda može naložiti prioritarno rješavanje predmeta ako okolnosti slučaja ili hitna priroda predmeta to nalažu.” *Od 181 podnijetih kontrolnih zahtjeva usvojeno je samo 19.* Ima slučajeva da kada predsjednik suda usvoji kontrolni zahtjev i odredi prioritarno rješavanje predmeta za to ne postavi rok, pa se predmet ne rješi prioritarno.

---

⁵ Ovo obavještenje prikupljeno je na osnovu intervjua sa advokatima (od kojih su mnogi podnijeli više kontrolnih zahtjeva) i dvijema strankama koji su podnosili kontrolne zahtjeve i kojima je odgovoreno u tom smislu. (Imajući posebno u vidu stav predsjednika Osnovnog suda u Podgorici da ne dozvoli pristup predmetima formiranim po kontrolnim zahtjevima (Su-upisnik) iz razloga zaštite privatnosti stranaka, posebno nemoguće je bilo ostvariti pristup spisima predmeta povodom kojih se ubrzanje tražilo (P-upisnik, Ki-upisnik, K-upisnik, Rs-upisnik R-upisnik), pa su za informacije zamoљene stranke, odnosno njihovi zastupnici. Vidi str. 41.

Predsjednici sudova ne daju konkretne rokove u kojima sudija treba da preduzme konkretne radnje, već se ponavlja zakonska odredba o roku od 4 mjeseca. Ni u jednom slučaju predsjednik suda nije postavio rok u kome sudija treba da ga obavjesti o preduzetoj radnji.

5. Tužba za pravično zadovoljenje nije djelotvoran pravni lijek.

Vrhovnom sudu su od početka 2008. do kraja 2010. godine podnijete 33 tužbe, od kojih su 3 usvojene, 2 odbijene, čak 26 je odbačeno, a dvije su završene na drugi način (ustupljene na nadležnost i sl).⁶

Član 33, st. 3 Zakona predviđa: Tužba iz st. 1 i 2 ovog člana podnosi se Vrhovnom sudu *najkasnije u roku od 6 mjeseci od dana prijema pravosnažne odluke* donijete u postupcima iz člana 2 ovog zakona, a u postupku sprovođenja izvršenja odluke u roku od 6 mjeseci od dana prijema pravosnažne odluke po kontrolnom zahtjevu.” Praksa Vrhovnog suda povodom primjene ovog člana bila je različita, što je iznenađujuće, s obzirom na to da samo jedno isto vijeće postupa u ovim predmetima. Od 26 odbačenih tužbi, u 12 slučajeva sud je odbacio tužbe zbog toga što postupci nisu bili pravosnažno okončani prije nego što je tužba podnesena.

Ovakav stav ne može biti opravdan ni jezičkim ni ciljnim tumačenjem Zakona, pogotovo ako se ima u vidu da Evropski sud za ljudska prava ne postavlja ovakvo ograničenje, već utvrđuje povredu prava i naknadu štete u postupcima koji ni u trenutku donošenja presude toga suda još uvijek nisu bili okončani pred domaćim sudom.⁷ U 2 od 3 slučajeva u kojima je

---

6 Od 2002. do 2011. Ustavni sud Hrvatske donio je u predmetima po ustavnim žalbama radi povrede prava na suđenje u razumnom roku ukupno 1880 odluka. Poređenja radi, od 1880 odluka Ustavnog suda, u 1837 predmeta sud je usvojio zahtjeve stranka, utvrdio povredu, naložio nadležnom sudu u kom roku mora odlučiti u predmetu i dosudio stranci naknadu. Samo je u 28 slučajeva zahtjev odbijen i u 15 slučajeva odbačen iz procesnih razloga. Vrhovni sud Hrvatske počeo je da odlučuje po tužbama za naknadu štete od 2006. godine. Od 125 predmeta u toj godini usvojeno je 76 tužbi, dok je 45 zahtjeva odbijeno, odbačeno ili vraćeno iz procesnih razloga (od 29. decembra 2005. usvajanjem novog Zakona o sudovima Ustavni sud Hrvatske ne odlučuje u prvom stepenu o povredi prava na suđenje u razumnom roku, već je to nadležnost Vrhovnog suda. Protiv odluke Vrhovnog suda i dalje se ima pravo podnošenja ustavne žalbe Ustavnom sudu.

7 Po pravilu su u takvim slučajevima kršenja prava i teža. Samo jedan primjer je presuda u predmetu *V.A.M. protiv Srbije*, iz 2007. godine, u kome je stranci dosuđena naknada nematerijalne štete u iznosu od 15.000 eura.

Vrhovni sud usvojio tužbene zahtjeve za pravično zadovoljenje, zauzet je stav da postupci ne moraju biti pravosnažno okončani da bi se dobilo pravično zadovoljenje. I pošto je stav da postupci moraju biti prethodno pravosnažno okončani da bi se utvrdilo kršenje prava nedvosmisleno promijenjen 2010. godine u predmetima Tpz 10/10, nejasno je zbog čega je i pored toga u kasnijim predmetima nastavljeno sa njegovom primjenom. Ovakvo postupanje izaziva pravnu nesigurnost i podstiče gubitak povjerenja javnosti u sudstvo. Zakon je potpuno jezički jasan - tužba se može podnijeti za sve vrijeme trajanja postupka. Drugaćijim tumačenjem, Vrhovni sud je učinio da zaštita prava na suđenje u razumnom roku postane iluzorna.

Primijećeno je i da je sud kao **ponašanje stranke koje je prouzrokovalo kašnjenje u postupku uzeo to što je podnijela tužbu za pravično zadovoljenje**, pa se navodno presuda nije mogla donijeti jer su se spisi nalazili pred Vrhovnim sudom (Tpz 11/09). Ovakav stav je suprotan Ustavom garantovanim pravima na pravni lijek, kao i na suđenje u razumnom roku. Smatramo da se podnošenje pravnog lijeka za ostvarivanjem bilo kog prava, a pogotovo ljudskog prava, ni na koji način ne bi smjelo tumačiti na štetu onoga ko podnosi takav pravni lijek.⁸

Takođe, činjenica da je Vrhovni sud usvojio tužbu za pravično zadovoljenje nema nužno i poželjan efekat ubrzanja postupka. Od tri usvojene tužbe, dvije su se odnosile na predmete koji u trenutku presuđenja nisu bili pravosnažno okončani. Od ta dva slučaja, jedan predmet jeste okončan nedugo poslije donošenja presude Vrhovnog suda (Tpz 10/10), dok u drugom slučaju (Tpz 5/10) do danas, i poslije deset mjeseci od presude, nema pomaka.

Uočen je i stav Vrhovnog suda da je stranka bila dužna podnijeti tužbu u subotu, da bi se smatralo da je podnijela tužbu u roku od 6 mjeseci od prijema pravosnažne presude. Smatramo da ovakvo tumačenje unosi pravnu nesigurnost iz više razloga: rad subotom u sudovima nije konstantna činjenica - uvodi se povremeno, a povremeno ukida, ponegdje ne rade sve službe u sudu, npr. prijem pošte, ili se ne radi puno

---

⁸ Predlažemo da se ozbiljno razmotri vjerodostojno (ovjereno) kopiranje predmeta na teret suda pred kojim postupak traje za potrebe odlučivanja Vrhovnog suda o ovom pravnom lijeku.

radno vrijeme. Trenutno (mart 2011) sudovi ne rade zadnje subote u mjesecu, sa čim su stranke mogle biti upoznate samo ako su posljednjih subota naišle na zaključana vrata crnogorskih sudova. Pošto se subota ne može smatrati redovnim radnim danom suda, zauzeti stav Vrhovnog suda protivan je i pravilu o računanju rokova iz ZPP-a ili ZUP-a: "Ako posljednji dan roka pada na državni praznik ili u nedelju, ili u neki drugi dan kad sud ne radi, rok ističe protekom prvog narednog radnog dana".⁹

6. Kako se rijetko utvrđivalo da je došlo do povrede prava na suđenje u razumnom roku, tako **nije bilo ni primjene dodatnih mehanizama**¹⁰ predviđenih Zakonom o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku: ni protiv jednog sudije u Crnoj Gori od strane predsjednika sudova nije podniet zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku,¹¹ niti je sudiji oduzet predmet (čl. 19 Zakona)¹², niti je neko od predsjednika sudova podnio inicijativu za pokretanje disciplinskog postupka protiv nosioca javnog ovlašćenja drugog organa zbog čijeg se nepostupanja predmet odugovlačio (član 22 Zakona), a ni Zaštitnik imovinsko-pravnih interesa Crne Gore nije podnio ni jednu tužbu za naknadu štete protiv sudije ili drugog odgovornog nosioca javnog ovlašćenja ili drugog organa, zbog toga što je Crna Gora, odlukom Vrhovnog suda, obavezana na isplatu naknade zbog povrede prava na suđenje u razumom roku (član 42 Zakona -regresni zahtjev).

U tri slučaja u kojima je Vrhovni sud dosudio naknadu štete zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, u predmetima se promjenio veći broj sudija, i naravno da posljednji zaduženi tim predmetima ne bi trebalo da snose odgovornost za odugovlačenje u postupanju svojih prethodnika. Međutim, s aspekta disciplinske odgovornosti, trebalo je ispitati i njihovu ažurnost u postupanju u periodu u kome su zaduženi spisima predmeta, posebno zbog njihove svijesti o tome da, u momentu kada su primili predmet, postupak već predugo traje.

---

9 Čl. 108 st. 4 ZPP-a i čl. 91 st. 2 ZUP-a.

10 Zakon o sudskom savjetu čl. 50, Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku čl. 19, 22, 42.

11 Izvještaji o radu sudova za 2009. i 2010. (www.sudskisavjet.gov.me)

12 Podaci se odnose na sudove koji su dozvolili uvid u predmete po kontrolnim zahtjevima, dakle, na sve osim Osnovnog suda u Podgorici. Na savjetovanju 30. marta 2011. Predsjednik Osnovnog suda u Podgorici Zoran Radović, rekao je da je u jednom slučaju iz ovog razloga sudiji oduzeo predmet, ali to nismo mogli da utvrdimo.

Povodom predmeta *Mijušković protiv Crne Gore*, u kome je Crna Gora obavezana da isplati naknadu od 10.000 € zbog neizvršenja odluke o predaji Osnovnog suda u Kotoru, i tokom čijeg trajanja stranka jeste podnijela kontrolni zahtjev koji je okončan obavještenjem iz čl. 17, takođe niko (sudija ili drugi nadležni organi) nije snosio disciplinske ili druge posljedice.

PREDLOZI IZMJENA I DOPUNA ZAKONA ZA ZAŠTITU PRAVA NA SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU

U cilju unaprjeđenja djelotvornosti pravnih lijekova predviđenih Zakonom za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku, predlažemo slijedeće izmjene i dopune Zakona:

1) izmjenu roka za izjavljivanje žalbe predviđenog u čl. 24, st. 1:

“Ako predsjednik suda odbaci ili odbije kontrolni zahtjev ili ako po kontrolnom zahtjevu stranci ne dostavi, u roku od 60 dana, rješenje ili obavještenje u skladu sa članom 17 ovog zakona, stranka može izjaviti žalbu u roku od 8 dana od prijema rješenja ili isteka roka za dostavljanje rješenja, odnosno obavještenja.”

Predlaže se produžavanje roka od 8 dana na rok od 15 dana, koji se ne bi primjenjivao u slučajevima kada predsjednik suda ne odgovori stranci u roku od 60 dana.

Obrazloženje:

Postavljanje roka za žalbu koji teče od posljednjeg dana propuštenog roka od strane predsjednika suda, nije u duhu našeg pravnog poretka. Trebalo bi dozvoliti žalbu sve dok predsjednik suda ne odluči o kontrolnom zahtjevu, isto onako kako se to primjenjuje kod žalbe ili tužbe zbog ćutanja administracije (vidi npr. član 241 u vezi sa čl. 212 st. 2 ZUP i čl. 18 ZUS-a).

S druge strane, prekluzivni rok za žalbu od 8 dana u poređenju sa rokom od 60 dana za predsjednike sudova je neopravdano strogo rješenje, posebno ako se ima u vidu da je cilj zakona da pomogne strankama čiji postupci već neopravdano dugo traju.¹³ Zbog toga predlažemo da se ovaj rok zamijeni redovnim rokom za žalbu od 15 dana.

---

¹³ Vidi i “*Garantovanje prava na pravično suđenje u Crnoj Gori*”, T. Gorjanc-Prelević, Zbornik Pravnog fakulteta u Podgorici, Konferencija o ljudskim pravima u Crnoj Gori povodom proslave šezdesetogodišnjice usvajanja Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima (Zbornik radova), Podgorica, 2009.

2) U pogledu uslova za podnošenje tužbe za pravično zadovoljenje, predlažemo izmjenu čl. 33 st. 3 i čl. 35 st. 2, koji glase:

“Tužba iz st.1 i 2 ovog čl. podnosi se Vrhovnom sudu najkasnije u roku od šest mjeseci od dana prijema pravosnažne odluke donijete u postupcima iz čl. 2 ovog zakona, a u postupku sprovođenja izvršenja u roku od šest mjeseci od dana prijema pravosnažne odluke po kontrolnom zahtjevu.”(čl. 33, st. 3)

“Tužilac je dužan da uz tužbu podnese pravosnažnu odluku o kontrolnom zahtjevu ili obavještenje iz člana 17 ovog zakona, odnosno dokaz da je podnosio kontrolni zahtjev nadležnom sudu.”(čl. 35, st. 2)

Predlažemo da član 33 st. 3 glasi:

“Tužba se može podnijeti **uvijek u toku trajanja sudskih postupaka iz čl. 2, a najkasnije u roku od 6 mjeseci od dana prijema pravosnažne odluke**, a u postupku sprovođenja izvršenja u roku od 6 mjeseci od prijema **odluke po kontrolnom zahtjevu, ili odluke po žalbi protiv rješenja o kontrolnom zahtjevu ili odluke po žalbi zbog propuštanja donošenja rješenja**”,

a čl. 35 st. 2:

“Tužilac je dužan da uz tužbu podnese odluku o kontrolnom zahtjevu ili obavještenje iz člana 17 ovog zakona, odnosno dokaz da je podnosio kontrolni zahtjev nadležnom sudu”.

Obrazloženje:

Uprkos činjenici i zaključku da je Zakon jezički jasan, zbog uočene prakse Vrhovnog suda opisane u zaključku 5, u namjeri da se posebno istakne mogućnost podnošenja tužbe za pravično zadovoljenje u toku trajanja postupka do njegove pravosnažnosti, predlaže se dodavanje riječi “uvijek u toku trajanja sudskih postupaka iz čl. 2”.

Druga izmjena je predložena u cilju da se ukloni zahtjev pravosnažnog okončanja postupka po kontrolnom zahtjevu da bi se podnijela tužba. Kontrolni zahtjev i tužba imaju različitu svrhu. Kontrolni zahtjev treba da upozori sud da ubrza postupanje u predmetu koji se neopravdano odugovlači, dok je svrha tužbe da utvrdi kršenje prava koje je već nastalo i obezbijedi naknadu za to kršenje. Nije pravedno stranku čije pravo

je već prekršeno primoravati da prolazi čitav, trostepeni, postupak po kontrolnom zahtjevu, žalbi i tužbi da bi došla do naknade zbog kršenja prava koje već duže vremena trpi. Ovako strogo zakonsko rješenje ne postoji ni u slovenačkom zakonu, gdje je uslov za podnošenje tužbe za naknadu štete podnošenje žalbe po zahtjevu za ubrzanje postupka, a ne pravosnažna odluka po zahtjevu. Takođe, u Makedoniji, Srbiji, Hrvatskoj i BiH istovremeno se odlučuje i o ubrzanju postupka i o naknadi štete.¹⁴

3) *Predlaže se izmjena čl. 34 st. 2 koji se odnosi na visinu naknade i to brisanjem ograničenja naknade na iznos od 5.000 €.*

Obrazloženje:

Praksa Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu pokazuje da taj sud u slučajevima iz država regiona dosuđuje i znatno višu naknadu od 5.000 €.¹⁵

4) *Predlaže se dopuna Zakona novim čl. 40 a - Obavezno hitno postupanje:*

“Kada sud utvrdi povredu prava na suđenje u razumnom roku, dostaviće presudu sudu za koji je utvrđeno da je neopravdano dugo vodio postupak.

Ako je postupak u vrijeme donošenja presude još uvijek u toku, presuda će se dostaviti i sudu pred kojim se predmet nalazi u radu i predmet će biti posebno označen kao prioritetan¹⁶.

Postupajući sudija i predsjednik suda preduzeće sve radnje da se

---

14 “Pravo na suđenje u razumnom roku - zbirka izabranih presuda Evropskog suda za ljudska prava u slučajevima protiv Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije”, Tea Gorjanc-Prelević, Centar za ljudska prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2009, str. 47 (knjiga je dostupna i na internet stranici: <http://www.hrc.unsa.ba/zbirkapresuda>)

15 Isto, str. 51.

16 Poslovníkom bi se mogla propisati oznaka koja bi stajala na korici predmeta: “VRHOVNI SUD: Povreda razumnog roka”

postupak u tom stepenu okonča hitno, u roku koji ne smije biti duži od 4 mjeseca od dana prispjeća presude Vrhovnog suda.

Predsjednik nadležnog drugostepenog suda i vijeće tog suda, zaduženo tim premetom do pravosnažnog okončanja postupka, imaju istu obavezu iz stava 3 ovog člana.“

Obrazloženje:

Evropski sud za ljudska prava u presudama *Mijušković protiv Crne Gore*¹⁷ i *Živaljević protiv Crne Gore*¹⁸, zapazio je da član 31 Zakona (Oblici pravičnog zadovoljenja) ne obezbjeđuje ubrzanje postupka koji je još uvijek u toku, čak i ako Vrhovni sud usvoji tužbu i utvrdi povredu prava na suđenje u razumnom roku. Da dosuđena naknada štete ili objava presude, same po sebi, ne dovode do ubrzanja postupaka koji predugo traju, vidi se i iz slučaja Tpz 5/10 u kome i pored dosuđene naknade štete, godinu dana kasnije, još nema nikakvog pomaka. Zbog toga se predlaže dopuna zakona koja bi obezbjedila obavezno hitno postupanje u predmetima u kojima je Vrhovni sud utvrdio povredu prava.

---

17 Vidi stav 72 presude.

18 Vidi stav 67 presude.

PRAVO NA SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU I EVROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

1. Crna Gora je ratifikovala Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda Savjeta Evrope (u nastavku “Konvencija”) u okviru državne zajednice Srbija i Crna Gora u decembru 2003. godine.¹⁹ U odnosu na Savjet Evrope i Evropski sud za ljudska prava, Konvencija je obavezuje od 3. marta 2004. godine, kada su ratifikacioni instrumenti predati Savjetu Evrope.²⁰ Status države ugovornice nameće joj obavezu da svoj pravosudni sistem organizuje tako da njeni sudovi mogu da ispune svaki zahtjev predviđen odredbama Konvencije. Jedna od tih obaveza je i obaveza na osnovu člana 6, stav 1 Konvencije, da se predmeti pred sudovima i drugim državnim organima koji se vode o građanskim pravima i obavezama i krivičnim optužbama, razmotre bez odugovlačenja, u razumnom roku.²¹

2. Pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu 2010. godine, 31% presuda u kojima je utvrđena povreda Konvencije odnosilo se na kršenje prava na suđenje u razumnom roku.²²

3. Pred Evropskim sudom za ljudska prava u martu 2011. se nalazi 730 predstavki iz Crne Gore.²³ Iako ne raspolažemo podatkom koliko se predstavki odnosi na kršenje prava na suđenje u razumnom roku, imajući u vidu navedenu evropsku statistiku i činjenicu da je Zakon za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku stupio na snagu tek 21. decembra 2007. godine²⁴, pretpostavljamo da je najviše predstavki podnijeto zbog

---

19 Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, izmijenjene u skladu s pratećim protokolima, *Službeni list SCG - Međunarodni ugovori*, br. 9/2003, od 26. decembra 2003.

20 O ovome je konačan stav zauzeo Evropski sud za ljudska prava u presudi *Bijelić protiv Crne Gore i Srbije*, 2009, stav 69.

21 Član 6, stav 1 glasi: “Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama, ili o krivičnoj optužbi protiv njega ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku ...”

22 *Statistical information, 2010 Annual statistics, Table of violations*, www.echr.coe.int.

23 Izvor www.echr.coe.int Reports–Statistics–Analysis-str. 43 i informacija Zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom ljudska prava o broju predstavki do 14. marta 2011.

24 Zakon za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku, *Službeni list CG*, br. 11/07, od 13. decembra 2007.

kršenja ovog prava. U odnosu na ukupno 34 predmeta koji su do 14. marta 2011. bili komunicirani Vladi na odgovor, 9 predmeta se odnosi na neizvršenje pravosnažnih i izvršnih sudskih odluka, dok se u 13 slučajeva (38%) podnosioci predstavke žale na odugovlačenje drugih sudskih postupaka.²⁵

4. Zakonom o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku nije riješeno pitanje nadležnosti domaćih organa u odnosu na oštećene koji su podnijeli predstavke protiv Crne Gore zbog kršenja prava na suđenje u razumnom roku Evropskom sudu za ljudska prava prije nego je Zakon stupio na snagu, kao što je to, primjera radi, riješeno slovenačkim zakonom, tako da Sud u Strazburu do sada nije upućivao podnosiocima ovih predstavki da pokušaju s iscrpljivanjem pravnih lijekova predviđenih novim Zakonom.²⁶

*Predstavke u radu pred Evropskim Sudom u Strazburu protiv Crne Gore*²⁷

2008	156
2009	269
2010	305
UKUPNO	730

5. Statistika pokazuje da se broj predstavki protiv Crne Gore od 2008. do 2010. udvostručio (ne računajući sve podnijete predstavke kao što su one odbačene odmah kao očigledno neosnovane). Zbog toga se insistira da svaka država ugovornica u okviru svog pravnog sistema propiše i razvije u praksi pravni mehanizam za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku kako bi nezadovoljne stranke imale pravo da traže i

²⁵ Informacija Zorana Pažina, zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, 14. mart 2011.

²⁶ Za detaljnije informacije o slučaju Slovenije, vidi "Pravo na suđenje u razumnom roku - zbirka izabranih presuda Evropskog suda za ljudska prava u slučajevima protiv Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije", Tea Gorjanc-Prelević, Centar za ljudska prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2009, str. 45-46 (knjiga je dostupna i na internet stranici: <http://www.hrc.unsa.ba/zbirkapresuda>)

²⁷ Vidi fus notu br. 21.

dobiju zaštitu prvenstveno u okviru unutrašnjeg pravnog poretka, pa tek ako su time nezadovoljne, da se obraćaju međunarodnoj instanci. Pravni lijek, ustanovljen u domaćem poretku i koncipiran radi ubrzanja postupaka kako bi se spriječilo da postupci postanu pretjerano dugi, predstavlja najdjelotvornije rješenje.²⁸

6. Preporučuje se kombinacija dvije vrste pravnih lijekova: jedne, koja je uspostavljena kako bi se ubrzali postupci i druge, kojom bi se omogućilo obeštećenje zbog već nastalog kašnjenja²⁹. Takvi lijekovi treba da u načelu mogu i da spriječe nastavak kršenja prava na postupak bez nepotrebnog odugovlačenja i pruže odgovarajuće obeštećenje za svako kršenje koje se već dogodilo.

---

28 *Kudla protiv Poljske*, 2000, predstavka br. 30210/96, stavovi 157-159.

29 "Pravo na suđenje u razumnom roku - zbirka izabranih presuda Evropskog suda za ljudska prava u slučajevima protiv Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije", Tea Gorjanc-Prelević, Centar za ljudska prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2009, str. 47 (knjiga je dostupna i na internet stranici: <http://www.hrc.unsa.ba/zbirkapresuda>)

ZAKON O ZAŠTITI PRAVA NA SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU

1. U cilju obezbjeđenja pravnih lijekova kojim bi se ubrzali postupci i omogućilo obeštećenje zbog predugog trajanja postupka u našoj zemlji, donijet je Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku (Službeni list Crne Gore br. 11/07, od 13. decembra 2007), koji je počeo da se primjenjuje 21. decembra 2007. godine.

2. Zakon se sastoji iz pet odjeljaka:

I Opšte odredbe

II Kontrolni zahtjev

III Pravično zadovoljenje

IV Obezbeđivanje sredstava za isplatu novčane naknade i naknada materijalne štete

V Prelazne i završne odredbe

3. U skladu s potrebom ubrzanja sudskih postupaka (uključujući i sudsku kontrolu uprave)³⁰ i obeštećenja zbog njihovog predugog trajanja, Zakonom su predviđena dva pravna sredstva: zahtjev za ubrzanje postupka - kontrolni zahtjev, koji se podnosi predsjednicima sudova, i tužba za pravično zadovoljenje, koja se podnosi Vrhovnom sudu Crne Gore.

4. Zakon propisuje da se pravo na sudsku zaštitu i dužina trajanja razumnog roka utvrđuju u skladu sa praksom Evropskog suda za ljudska prava.³¹ Mjerila za odlučivanje o pravnim sredstvima u čl. 4 Zakona takođe su preuzeta iz prakse Evropskog suda za ljudska prava, pa se tako razumnost dužine trajanja postupaka utvrđuje s obzirom na:

a) složenost predmeta u činjeničnom i pravnom smislu;

b) ponašanje podnosioca pravnog sredstva;

---

30 Čl. 2, st.1 Zakona.

31 Čl. 2, st. 2 Zakona.

- c) ponašanje suda i drugih državnih organa, organa lokalne samouprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlaštenja;
- d) interes podnosioca pravnog sredstva.³²

Postupci koji se vode za odlučivanje u ovim pravnim stvarima su hitni i oslobođeni su plaćanja sudskih taksi. Propisana je odgovornost zbog nepostupanja sudije i predsjednika sudova na način i u rokovima propisanim ovim zakonom.

5. U prelaznim i završnim odredbama određeno je da se Zakon primjenjuje i na sudske postupke nakon 3. marta 2004. kada je Crna Gora, u okviru Državne zajednice Srbija i Crna Gora, pristupila Evropskoj konvenciji, a prije stupanja na snagu Zakona 21. decembra 2007.³³ Prilikom odlučivanja o pravnom sredstvu zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, utvrđuju se povrede prava nastale nakon 3. marta 2004. godine.³⁴ Propisano je i da će sud prilikom utvrđivanja povrede prava uzeti u obzir i trajanje sudskog postupka prije 3. marta 2004.³⁵, što je princip prihvaćen iz prakse Evropskog suda za ljudska prava u pogledu načela vremenskog³⁶ važenja Konvencije³⁷ kod ispitivanja opravdanosti dužine trajanja postupka.

Međutim, Zakon je propustio da predvidi šta se dešava sa postupcima po predstavkama koje su podnijete Evropskom sudu prije stupanja Zakona na snagu, odnosno da li su ti podnosioci dužni zastati sa postupkom pred Evropskim sudom, iskoristiti pravne lijekove predviđene Zakonom nakon njegovog stupanja na snagu, pa tek onda nastaviti postupak pred Evropskim sudom, ili ne.

---

32 Čl. 4 Zakona.

33 Čl. 44 st. 1.

34 Čl. 44 st. 2.

35 Čl. 44 st. 3.

36 *Ratione temporis*.

37 Vidi Kaić i dr. protiv Hrvatske, stav 14, "Pravo na suđenje u razumnom roku - zbirka izabranih presuda Evropskog suda za ljudska prava u slučajevima protiv Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije", Tea Gorjanc-Prelević, Centar za ljudska prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2009, str. 148 (knjiga je dostupna i na internet stranici: <http://www.hrc.unsa.ba/zbirkapresuda>)

Kontrolni zahtjev

1. Kontrolni zahtjev je pravno sredstvo koje podnosi stranka koja smatra da sud neopravdano odugovlači postupak i odlučivanje u predmetu (čl. 9). O zahtjevu odlučuje predsjednik suda ili drugi sudija određen rasporedom posla u sudovima koji imaju više od 10 sudija (čl. 10). Ukoliko je predsjednik suda sudija u predmetu povodom koga je podniet kontrolni zahtjev, o kontrolnom zahtjevu odlučuje predsjednik neposredno višeg suda, a ako je u pitanju predsjednik Vrhovnog suda, o kontrolnom zahtjevu odlučuje vijeće od trojice sudija Vrhovnog suda (čl. 11).

2. O kontrolnom zahtjevu se odlučuje rješenjem koje mora biti obrazloženo (čl. 12). Neuredan zahtjev će se odbaciti, s tim što će samo stranka koja je pravni laik biti pozvana da uredi zahtjev u ostavljenom roku, dok će neuredan zahtjev sastavljen od strane punomoćnika advokata biti automatski odbačen (čl.13). Očigledno neosnovan zahtjev biće odbijen (čl. 14).

3. Ukoliko se kontrolni zahtjev ne odbaci ili ne odbije kao očigledno neosnovan, predsjednik suda će zatražiti pismeni izvještaj o dužini trajanja postupka i razlozima zbog kojih postupak nije okončan. Izvještaj se sačinjava u skladu sa mjerilima iz čl. 4 i sadrži mišljenje u kom roku se predmet može riješiti (čl. 15).

4. Nakon ovoga predsjednik suda može:

- odbiti kontrolni zahtjev kao neosnovan ako utvrdi da nije povrijeđeno pravo na suđenje u razumnom roku (čl. 16),
- obavijestiti stranku da ga je sudija obavjestio da će u roku koji ne može biti duži od četiri mjeseca od prijema kontrolnog zahtjeva biti obavljene procesne radnje, odnosno donijeta odluka (čl. 17),
- rješenjem odrediti rok za preduzimanje određenih radnji koji ne može biti duži od 4 mjeseca, kao i odgovarajući rok u kojem ga sudija mora obavijestiti o preduzetoj radnji, ili naložiti prioritarno rješavanje predmeta zavisno od hitnosti (čl. 18).

5. Ukoliko sudija ne preduzme mjere određene rješenjem po kontrolnom zahtjevu ili obavještenjem, predsjednik suda može oduzeti dodijeljeni predmet u skladu sa posebnim zakonom (čl. 19).

6. Predsjednik suda je dužan o kontrolnom zahtjevu da odluči najkasnije u roku od 60 dana (čl. 20).

7. Stranke su ograničene da ne mogu podnijeti novi kontrolni zahtjev u istom predmetu prije isteka roka iz obavještenja, odnosno rješenja predsjednika suda, a ako je kontrolni zahtjev odbijen kao neosnovan može se podnijeti tek po isteku 6 mjeseci od prijema rješenja. Pritvorski predmeti ili predmeti u vezi mjera obezbjeđenja su izuzeti od ovog ograničenja (čl. 23).

Žalba

1. U slučaju odbijanja kontrolnog zahtjeva nezadovoljna stranka može podnijeti žalbu neposredno višem sudu zbog toga što je predsjednik nižeg suda odbacio ili odbio kontrolni zahtjev ili nije dostavio odluku u roku od 60 dana (čl. 24). U svim slučajevima žalba se podnosi u roku od 8 dana od prijema rješenja ili isteka roka za dostavljanje rješenja o kontrolnom zahtjevu ili obavještenja. Žalba nije dozvoljena protiv odluke predsjednika Vrhovnog suda ili vijeća Vrhovnog suda.

2. Predsjednik neposredno višeg suda odlučuje rješenjem u roku od 60 dana od dana dostavljanja spisa. On može odbaciti žalbu kao neblagovremenu ili izjavljenu od strane neovlašćenog lica, odbiti kao neosnovanu i potvrditi rješenje predsjednika nižeg suda ili preinačiti rješenje predsjednika nižeg suda ako nađe da je žalba osnovana ili ukoliko je žalba podnijeta zbog toga što predsjednik nižeg suda nije odlučio u roku od 60 dana o kontrolnom zahtjevu, može rješiti o kontrolnom zahtjevu (čl. 26-30).

Tužba za pravično zadovoljenje

1. Pravično zadovoljenje zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku može se ostvariti isplatom novčane naknade za prouzrokovanu štetu i/ili objavljivanjem presude da je stranci bilo povrijeđeno pravo na suđenje u razumnom roku (čl. 31).

2. Tužbu može podnijeti stranka koja je prethodno podnosila kontrolni zahtjev nadležnom sudu ili ona koja nije objektivno bila u mogućnosti da podnese kontrolni zahtjev (čl. 33). Pravo na pravično zadovoljenje

nemaju državni organ, organ lokalne samouprave javne službe i drugi nosioci javnih ovlaštenja kao stranke u sudskim postupcima (čl. 32).

3. Tužba se najkasnije može podnijeti u roku od 6 mjeseci od dana prijema pravosnažne odluke, a u postupku sprovođenja izvršenja u roku od 6 mjeseci od dana prijema pravosnažne odluke po kontrolnom zahtjevu (čl. 33, st. 3).

4. Novčana naknada za pričinjenu nematerijalnu štetu zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku ograničena je na iznos od 300 € do 5000 €, a procjenjuje se na osnovu mjerila koja su propisana u čl. 4 Zakona (čl. 34).

5. O pravičnoj naknadi odlučuje Vrhovni sud, u vijeću od trojice sudija, kome sud kod koga se predmet nalazi u roku od 3 dana dostavlja spise predmeta. Tužba sa spisima predmeta dostavlja se Zaštitniku imovinskih prava Crne Gore koji, opet u roku od 8 dana po prijemu tužbe i spisa, dostavlja Vrhovnom sudu svoje izjašnjenje. Vrhovni sud je dužan da odluku po tužbi donese najkasnije u roku od 4 mjeseca (čl. 36).

6. Vrhovni sud će tužbu odbaciti kao neblagovremenu ili nedozvoljenu (podnijetu od neovlašćenog lica ili podnijetu a da prethodno nije podnijet kontrolni zahtjev, niti su postojale okolnosti koje su to objektivno sprečavale). Usvojiće zahtjev u slučaju kada je pravosnažnim rješenjem utvrđena osnovanost kontrolnog zahtjeva ili je stranci poslato obavještenje. Vrhovni sud će usvojiti zahtjev i onda kada je kontrolni zahtjev odbijen ako nađe da stranka nije bila u objektivnoj mogućnosti da podnese kontrolni zahtjev. Tužbeni zahtjev će odbiti kada utvrdi da nije povrijeđeno pravo na suđenje u razumnom roku (čl. 37).

7. Vrhovni sud može da presudom utvrdi samo povredu prava na suđenje u razumnom roku i na zahtjev stranke odluči da se presuda objavi, a da ne dosudi stranci novčanu naknadu kada sve okolnosti slučaja i ponašanje stranke to opravdavaju (čl. 38).

8. Vrhovni sud može i pored dosuđenje novačne naknade na zahtjev stranke odlukom naložiti i objavljivanje presude (čl. 39, st. 1). Objavljivanje se vrši na internet stranici onog suda za koji je utvrđeno da je neopravdano odugovlačio postupak koji i snosi troškove objavljivanja. Presuda mora biti dostupna na internet stranici za vrijeme od dva

mjeseca, nakon čega se arhivira ili se na zahtjev stranke briše u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva za brisanje (čl. 39).

Ocjena Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku od strane Evropskog suda za ljudska prava u presudi *Mijušković protiv Crne Gore* od 21. septembra 2010.

1. U ovom predmetu podnositeljka predstavke se žalila na zakašnjelo izvršenje pravnosnažne presude o starateljstvu kojom je njen bivši bračni drug bio obavezan da joj preda djecu na podizanje, čuvanje i vaspitavanje. Izvršni postupak je trajao 3 godine i 7 mjeseci od pravnosnažnosti, a Evropski sud je primijetio da je presuda izvršena za manje od 3 mjeseca pošto je Vlada primila obavještenje od Evropskog suda o predmetu.

2. U toku postupka Vlada je isticala da podnositeljka nije iscrpjela sve djelotvorne domaće pravne lijekove, te da je propustila da uloži žalbu nakon kontrolnog zahtjeva i tužbu za pravično zadovoljenje na osnovu Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku.

3. Evropski sud je našao da je domaći sud u ovom predmetu upotrijebio obavještenje po čl. 17 Zakona informišući podnositeljku predstavke da će protivna strana biti novčano kažnjena bez odlaganja, ali da je nemoguće reći kada i kako će se dotični postupak izvršenja završiti. U skladu sa čl. 17 Zakona, kada se dostavi ovakvo obavještenje smatra se da je kontrolni zahtjev podnosioca riješen. Evropski sud je našao da pošto je podnositeljki predstavke obavještenje bilo propisno dostavljeno ona nije imala zakonskog prava da uloži žalbu, pa žalba ne može da se smatra pravim lijekom koji je bio na raspolaganju podnosiocu predstavke.³⁸

4. Dalje sud dodaje i da se pretpostavi da je podnositeljka predstavke mogla da dobije nadoknadu za kašnjenja u postupku ili objavu presude, to sve ne bi moglo da dovede do ubrzanja dotičnog izvršenja, dok postupak na koji se ono odnosi još nije okončan. Konačno izvršenje sporne presude bilo je posljedica činjenice da je Sud o ovom predmetu dostavio saopštenje Vladi, a ne rezultat bilo kojeg domaćeg pravnog lijeka.

---

³⁸ Cit. presuda *Mijušković v. Montenegro*, st. 71.

Ocjena Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku od strane Evropskog suda za ljudska prava u presudi *Živaljević protiv Crne Gore* br. 17229/04, 8. mart 2011.

1. Predstavka je podnijeta zbog predugog trajanja upravnog postupka povodom eksproprijacije nepokretnosti, koji je pokrenut 29. oktobra 1996. i koji je, u momentu donošenja odluke Evropskog suda 8. marta 2011, još uvijek trajao.

2. Vlada Crne Gore je u tom postupku prigovorila da podnosioci nisu upotrijebili pravna sredstva predviđena Zakonom o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku, pa da predstavku treba odbaciti zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih lijekova.

3. Evropski sud je primijetio da je Zakon u primjeni tri godine, te da je većina zahtjeva po tom zakonu riješena obavještenjem da će se određene radnje preduzeti u predviđenim rokovima.³⁹ Međutim, Vlada nije pružila dokaze da su te radnje stvarno i preduzete u datim rokovima, te da su te aktivnosti dovele do ubrzanja postupaka ili do njihovog završetka. Pored toga, sam Zakon ne sadrži prelazne odredbe o njegovoj primjeni na predstavke protiv Crne Gore koje su se već, u momentu usvajanja Zakona, nalazile u postupku pred Evropskim sudom za ljudska prava⁴⁰.

4. Sud je dalje naveo da, obzirom da je postupak podnosilaca predstavke u momentu donošenja Zakona trajao 11 godina i 1 mjesec i da Vlada nije dokazala djelotvornost sredstava predviđenih tim Zakonom, smatra da bi bilo nerazumno zahtijevati od podnosilaca da probaju i ovaj pravni put (st. 65). Sud može u budućim slučajevima promijeniti ovaj svoj stav, u slučaju da Vlada dokaže djelotvornost domaćih pravnih sredstava (st. 66).

---

39 Cit. presuda *Živaljević v. Montenegro*, st. 63.

40 Isto, st. 64.

PREGLED PRAKSE SUDOVA CRNE GORE

Opšta slika

a) Kontrolni zahtjevi

Godina podnošenja zahtjeva	Broj podnijetih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Broj usvojenih zahtjeva	Broj odbačenih zahtjeva	Obavještenje po čl. 17
2008.	33	13	3	1	16
2009.	70	35	6	6	23
2010.	78	25	10	6	37
Ukupno	181	73	19	13	76

b) Tužbe za pravično zadovoljenje

Godina odnošenja tužbenih zahtjeva	Broj podnijetih tužbenih zahtjeva	Broj usvojenih tužbenih zahtjeva	Broj odbijenih tužbenih zahtjeva	Broj odbačenih tužbenih zahtjeva	Broj okončanih na drugi način
2008.	7			7	
2009.	12	1 (djelimično)		11	
2010.	14	2 (djelimično)	2	8	2
Ukupno	33	3	2	26	2

Slika po sudovima

Osnovni sud u Herceg-Novom

Godina odnošenja zahtjeva	Broj podnijetih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Broj usvojenih zahtjeva	Broj odbačenih zahtjeva ³⁷	Obavještenje po čl. 17
2008.	5	5			
2009.	4	4			
2010.	3	1			2
Ukupno	12	10			2

1. Zbog sporog postupanja u predmetima u Osnovnom sudu u Herceg-Novom u 2008. podnijeto je pet kontrolnih zahtjeva⁴². Svi zahtjevi su odbijeni rješenjima predsjednika tog suda i predsjednika Višeg suda. Od toga, tri kontrolna zahtjeva podnijeta su povodom (ne)postupanja predsjednika Osnovnog suda u izvršnim predmetima u trajanju od 2 godine i neodlučivanja o privremenoj mjeri u periodu dužem od 3 godine.

2. Predsjednik Višeg suda u Podgorici odbio je sva tri zahtjeva sa obrazloženjem da su, u intervalu od prijema kontrolnog zahtjeva do momenta donošenja odluka o njima, donijete odluke u predmetima zbog kojih je podnosilac podnio zahtjev za ubrzanje postupka.

3. Od preostala dva kontrolna zahtjeva, jedan je podniet zbog nezakazivanja pripremnog ročišta u predmetu pokrenutog tužbom 5. marta 2007. do podnošenja zahtjeva 10. oktobra 2008. Taj kontrolni zahtjev je odbijen, jer njegov podnosilac nije dostavio tačnu adresu jednog od tuženih. Drugi kontrolni zahtjev je podniet u vanparničnom predmetu koji je pokrenut predlogom podnijetim 30. avgusta 1982. Kontrolni zahtjev je odbijen jer je postupak u tom predmetu prekinut zbog prethodnog pitanja.

4. U 2008. godini na odluke o kontrolnim zahtjevima nije bilo žalbi.

41 Pod pojam odbačenih zahtjeva podvedeni su oni zahtjevi koji su odbačeni, povučeni i o kojima nije odlučeno.

42 VI Su 76/08(281/08), VI Su74/08(282/08), VI Su 75/08(283/08), VI Su 113/08, VI Su 126/08.

5. U 2009. godini Osnovnom sudu u Herceg-Novom podnijeta su četiri kontrolna zahtjeva.⁴³ Svi zahtjevi su odbijeni kao neosnovani.

6. Dva zahtjeva je podnijela stranka koju nije zastupao kvalifikovani punomoćnik, u predmetu koji je završen sudskim poravnanjem, i u drugom koji je započeo 5. marta 2007. i u vrijeme podnošenja zahtjeva 11. septembra 2009. nalazio se po žalbi pred Višim sudom u Podgorici.

7. Od druga dva zahtjeva, jedan je podniet 15. septembra 2009. zbog izvršenja koje je započeto donošenjem rješenja o izvršenju 23. marta 2009. i na njega je odgovoreno obavještenjem da je za odlučivanje nadležan predsjednik Višeg suda u Podgorici obzirom da u predmetu postupa Predsjednik Osnovnog suda. Drugi zahtjev je podniet opet u vanparničnom postupku koji je pokrenut predlogom od 30. avgusta 1982. I ovaj kontrolni zahtjev je odbijen od strane predsjednika suda. Protiv rješenja je izjavljena žalba, koja je takođe odbijena od strane predsjednika Višeg suda zbog toga što je predmet u prekidu i čeka na rješenje drugog predmeta.⁴⁴

8. Tokom 2010, Osnovnom sudu u Herceg-Novom podnijeta su 3 kontrolna zahtjeva.⁴⁵

9. Prvi je podnijela stranka koja nije imala kvalifikovanog punomoćnika zbog predmeta koji je započeo 9. januara 2003. i u kome je prvostepena presuda potvrđena 8. oktobra 2009, nešto manje od godinu dana prije podnošenja zahtjeva. Ostalo je da se odluči o troškovima postupka što je prvostepeni sud i učinio odlukom od 7. jula 2010. (mjesec dana nakon podnošenja kontrolnog zahtjeva).

10. Sledeći zahtjev je podniet u predmetu koji je započeo 2000. i u kome do podnošenja zahtjeva nije bila donijeta meritorna prvostepena presuda (bilo je više ponovljenih rješenja o nenadležnosti koja su ukidana). Povodom ovog zahtjeva predsjednik suda odgovorio je da se sudija izjasnila da će se postupak okončati u roku od 4 mjeseca od dana prijema kontrolnog zahtjeva.

---

43 VI Su 92/09, VI Su 95/09, VI Su 122/09, VI Su 124/09.

44 U ovom slučaju je podnijeta tužba Vrhovnom sudu za pravično zadovoljenje, i jedna je od ukupno 3 tužbe koje je Vrhovni sud usvojio.

45 VI Su 52/10, VI Su 68/10 i VI Su 88/10.

11. Posljednji zahtjev podniet je u predmetu koji traje od 2000. godine i u kome je podnosilac obaviješten od strane predsjednika suda da će se postupak završiti najvjerovatnije na ročištu zakazanom u okviru naredna 4 mjeseca.

Osnovni sud u Plavu

Godina podnošenja zahtjeva	Broj podnijetih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Broj usvojenih zahtjeva	Broj odbačenih zahtjeva	Obavještenje po čl. 17
2008.					
2009.	1		1		
2010.					
Ukupno	1		1		

1. U ovom sudu je u periodu od 21. decembra 2007. do 31. decembra 2010. podniet samo jedan kontrolni zahtjev u izvršnom predmetu koji je pokrenut 14. aprila 1993.⁴⁶ Ovaj je zahtjev usvojen i naloženo sprovođenje izvršenja u roku od 4 mjeseca. O zahtjevu je odlučivao predsjednik Višeg suda u Bijelom Polju.

Osnovni sud u Baru

Godina podnošenja zahtjeva	Broj podnijetih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Broj usvojenih zahtjeva	Broj odbačenih zahtjeva	Obavještenje po čl. 17
2008.					
2009.	1	1			
2010.	2	1			1
Ukupno	3	2			1

1. U Osnovnom sudu u Baru u periodu od 21. decembra 2007. do 31. decembra 2010. podnesena su tri kontrolna zahtjeva.⁴⁷

2. Prvi zahtjev je odbijen u predmetu koji je pokrenut tužbom sa predlogom za određivanje privremene mjere od 29. maja 2009, a

⁴⁶ Su. 91/09.

⁴⁷ VII Su 42/09.VI Su 1/10 i VI Su 20/10.

kontrolni zahtjev podniet šest mjeseci kasnije, 10. decembra 2009, zbog toga što sud (ni nakon više urgencija) nije mogao da ostvari procesne pretpostavke za održavanje ročišta, niti da odluči o privremenoj mjeri. Kontrolni zahtjev je odbijen zbog toga što punomoćnik tužioca nije na vrijeme dostavio ovjerene prevode dokumentacije koja je prilog tužbi, niti je adresa za prvotuženog bila uredna, kao i zbog toga što se radilo o složenom premetu sa četiri tužena pravna i fizička lica, od kojih su se neka nalazila u Njemačkoj na tužiocu nepoznatoj adresi.

3. Drugi kontrolni zahtjev je podniet zbog dugog trajanja parničnog postupka u kome je donijeto rješenje o prekidu postupka dok Uprava za nekretnine ne odluči o prethodnom pitanju. Zahtjev za ubrzanje je odbijen kao neosnovan jer se predmet prekinut zbog rješenja prethodnog pitanja smatra završenim predmetom po Sudskom poslovniku, a predsjednik suda nema ovlašćenje da naloži drugom državnom organu donošenje odluke u predmetu koji se pred tim organom vodi.

4. Treći zahtjev je podniet od strane stranke koju nije zastupao kvalifikovani punomoćnik i stranka je obaviještena da se postupajuća sudija izjasnila da će u roku od četiri mjeseca biti obavljene određene procesne radnje, odnosno donijeta odluka.

Osnovni sud u Danilovgradu

Godina podnošenja zahtjeva	Broj podnijetih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Broj usvojenih zahtjeva	Broj odbačenih zahtjeva	Obavještenje po čl. 17
2008.					
2009.					
2010.	1				1
Ukupno	1				

1. Pred Osnovnim sudom u Danilovgradu u periodu važenja Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku podniet je jedan kontrolni zahtjev.⁴⁸ Ovaj zahtjev je podniet 4. novembra 2010. zbog neizvršenja rješenja I. br.10/09 od 3. februara 2009. o predaji djece povjeriocu.

⁴⁸ Su 278/10.

O kontrolnom zahtjevu je odlučivao predsjednik Višeg suda, jer je u izvršnom predmetu postupao predsjednik Osnovnog suda u Danilovgradu koji je naveo da je izvršni predmet okončan dana 13. novembra 2010. predajom djece povjeriocu u prostorijama suda.

Osnovni sud u Ulcinju

Godina podnošenja zahtjeva	Broj podnijetih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Broj usvojenih zahtjeva	Broj odbačenih zahtjeva	Obavještenje po čl. 17
2008.	4				4
2009.					
2010.	1				1
Ukupno	5				5

1. Ovom sudu je u periodu od 21. decembra 2007. do 31. decembra 2010. podnijeto pet kontrolnih zahtjeva: četiri u 2008. godini i jedan u 2010.⁴⁹

2. Prvi zahtjev je podnijet 7. aprila 2008. zbog nepostupanja po predlogu za diobu nepokretnosti podnijetog 14. novembra 2007. O njemu je odlučeno putem obavještenja punomoćniku da je “sudija preduzeo određene radnje čiji je cilj da se strankama omogući da zakonito i u što kraćem roku ostvare prava koja im pripadaju.”

3. Drugi zahtjev je podnijet 29. aprila 2008. u predmetu koji je započeo tužbom 29. jula 1993. (samo je žalbeni postupak pred Višim sudom trajao preko 10 godina) povodom tužbe za isključenje iz nasljeđa, zbog kog postupka je prekinut ostavinski postupak započeo 1991. Na ovaj kontrolni zahtjev predsjednik suda je odgovorio da je sudija od dana prijema u roku koji je znatno kraći od 4 mjeseca obavijestio predsjednika suda da će odmah po prispjeću nalaza i mišljenja vještaka geodetske struke preduzeti određene procesne radnje.

4. U kontrolnom zahtjevu koji je podnijet 30. juna 2008, stranka se žalila na dužinu trajanja izvršnog postupka pokrenutog 5. jula 2004, gdje izvršenje nije sprovedeno ni nakon više pokušaja, već je odlagano

⁴⁹ Su VI 11/2008, Su VI 15/2008, Su VI21/2008, Su VI 22/2008, Su VI 32/2010.

zbog građevinskog vještačenja od turističke sezone do turističke sezone, u vjerovatnom nastojanju da se dužniku omogući da predmetnu nepokretnost koristi što duže. Na ovaj kontrolni zahtjev odgovoreno je: "...da se postupak po podnijetom kontrolnom zahtjevu smatra okončanim jer je sudija od dana njegovog prijema, u roku koji je znatno kraći od četiri mjeseca, preduzeo određene radnje čiji je cilj da se strankama omogući da zakonito i u što kraćem roku ostvare prava koja im po zakonu pripadaju."

5. Četvrti zahtjev podniet je 2. jula 2008. zbog dugog trajanja ostavinskog postupka, započetog 2004. Na zahtjev je odgovoreno: "...da se postupak po podnijetom kontrolnom zahtjevu smatra okončanim jer je sudija od dana njegovog prijema, u roku koji je znatno kraći od četiri mjeseca preduzeo određene radnje čiji je cilj da se strankama omogući da zakonito i u što kraćem roku ostvare prava koja im po zakonu pripadaju."

6. Jedini kontrolni zahtjev u 2010. godini podniet je 13. septembra 2010. u predmetu izvršenja, koji je započet predlogom podnijetim 30. januara 2010. Na ovaj zahtjev je odgovoreno da je rješenje dostavljeno preduzeću gdje je zaposlen dužnik 28. septembra 2010, a spisi predmeta upućeni po žalbi Višem sudu u Podgorici.

Osnovni sud u Beranama

Godina podnošenja zahtjeva	Broj podnijetih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Broj usvojenih zahtjeva	Broj odbačenih zahtjeva	Objaveštenje po čl. 17
2008.					
2009.					
2010.	1	1			
Ukupno	1	1			

1. Pred Osnovnim sudom u Beranama za vrijeme ispitivanog perioda podniet je jedan kontrolni zahtjev, koji je odbijen kao neosnovan.⁵⁰

2. Postupak povodom koga je kontrolni zahtjev iniciran, započet je 1985. Radi se o naknadi nematerijalne štete kao i doživotne rente

⁵⁰ Su 253/10.

nastale uslijed posljedica saobraćajne nezgode i vodi se protiv domaćeg osiguravajućeg društva i osiguravajućeg društva sa sjedištem u Bosni i Hercegovini. U predmetu nisu preduzimate radnje od 13. marta 1992. do 5. januara 2006, niti je prvostepena presuda kojom je djelimično bio usvojen tužbeni zahtjev bila uručena stranci čije je sjedište u BiH. Viši sud u Bijelom Polju potvrdio je presudu, dok je Vrhovni sud po reviziji predmet opet vratio na prvostepeni sud. Glavni problem u predmetu je pribavljanje polisa osiguranja za vozila kojima su upravljali učesnici saobraćajne nezgode koje se čuvaju 10 godina, a od nezgode je prošlo 23 godine. Pošto je nalog Vrhovnog suda u odluci po reviziji bio da se pribavi polisa za vozilo sa potrebnim registarskim oznakama iz 1985, predsjednik suda u Beranama je smatrao da je kontrolni zahtjev u ovom postupku neosnovan. Žalba na odluku o kontrolnom zahtjevu nije podnijeta.

Osnovni sud u Bijelom Polju

Godina podnošenja zahtjeva	Broj podnijetih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Broj usvojenih zahtjeva	Broj odbačenih zahtjeva	Obavještenje po čl. 17
2008.	1				1
2009.	3	2		1	
2010.	2	2			
Ukupno	6	4		1	1

1. Pred Osnovnim sudom u Bijelom Polju od početka primjene Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku podnijeto je šest kontrolnih zahtjeva.⁵¹

2. Od toga jedan kontrolni zahtjev u 2008. godini u izvršnom postupku riješen je obavještenjem stranke da će sudija u zakonom predviđenom roku preduzeti sve radnje predviđene zakonom, tri u 2009. godini od kojih su dva odbijena jer je ustanovljeno da tužilac nije dostavio tačnu adresu tuženog, a treći odbačen zbog nedostatka punomoćja i povlačenja zahtjeva. U toj godini podnijeta je jedna žalba na odluku o kontrolnom zahtjevu koja je odbačena kao neblagovremena.

⁵¹ Su 296/08, Su 62/09, Su 62/09, Su 1588/09, Su 1284/10, Su 1336/10.

3. U 2010. godini podnijeta su dva kontrolna zahtjeva koja su odbijena. Jedan od dva kontrolna zahtjeva je odbijen jer je podniet u postupku po presudi čija je pravnosnažnost nastupila prije 7 godina pa je stranka obaviještena da se spisi predmeta čuvaju 5 godina, nakon čega se uklanjaju iz registarskog materijala, pa nije moguće dati informaciju o tom predmetu. Drugi kontrolni zahtjev se u trenutku uvida za potrebe rada na ovom izvještaju nalazio po žalbi pred Višim sudom pa se brzina postupanja u predmetu nije mogla utvrditi.

Osnovni sud u Žabljaku

Godina podnošenja zahtjeva	Broj podnijetih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Broj usvojenih zahtjeva	Broj odbačenih zahtjeva	Obavještenje po čl. 17
2008.					
2009.	1				1
2010.	1			1	
Ukupno	2			1	1

1. Pred Osnovnim sudom u Žabljaku u ispitivanom periodu podnijeta su dva kontrolna zahtjeva.⁵²

2. Obave odnose na isti predmet i podnijeta su od strane istog punomoćnika tuženog u tom predmetu. Radi se o parnici započetoj podnošenjem tužbe 9. septembra 2008, a u kontrolnom zahtjevu se od strane tuženog iznose neka druga procesna i materijalno-pravna pitanja vezana za zastupanje, identitet stranaka i punomoćnika, njihovo državljanstvo i samu parnicu, koja i ne mogu biti predmet kontrolnih zahtjeva.

3. Prvi kontrolni zahtjev koji je podniet 3. novembra 2009. riješen je obavještenjem u smislu čl. 17 Zakona - da će biti riješen najkasnije u roku od 4 mjeseca.

4. Drugi kontrolni zahtjev, podniet 13. februara 2010, koji se takođe odnosio na druga sporna pitanja iz te parnice, a ne na dužinu trajanja postupka, odbačen je kao nedozvoljen.

⁵² Prvi kontrolni zahtjev nije zaveden po posebnim brojem već je vezan za postupke P.148/08 i drugi je zaveden pod Su. 93/10.

Osnovni sud u Kotoru

Godina podnošenja zahtjeva	Broj podnijetih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Broj usvojenih zahtjeva	Broj odbačenih zahtjeva	Obavještenje po čl. 17
2008.	3	3			
2009.	11	3	1	1	6
2010.	20	2	9	1	8
Ukupno	34	8	10	2	14

1. Pred Osnovnim sudom u Kotoru za vrijeme ispitivanog perioda podnijeta su tri kontrolna zahtjeva u 2008.⁵³

2. Prvi kontrolni zahtjev je podniet u krivičnom predmetu povodom vanrednog pravnog sredstva - zahtjeva za ispitivanje zakonitosti pravnosnažne presude i utvrđeno je da je postupajući sudija u roku od 7 dana uputila zahtjev i predmet Vrhovnom sudu Crne Gore na dalje postupanje. Kontrolni zahtjev je odbijen.

3. Drugi kontrolni zahtjev je podniet u istražnom predmetu u kome je odbačen zahtjev za sprovođenje istrage još u 2007. godini, pa je kontrolni zahtjev odbijen kao očigledno neosnovan.

4. Treći kontrolni zahtjev je podniet takođe u istražnom predmetu u kome istraga traje duže od 3 godine. Nakon što je predsjednik suda utvrdio da je istraga okončana i predmet dostavljen Tužilaštvu istog dana kada je i kontrolni zahtjev podniet, zahtjev je odbijen kao očigledno neosnovan.

5. U 2009. godini podneseno je 11 kontrolnih zahtjeva.⁵⁴

6. Prvi, koji se odnosio na tri parnična predmeta, završen je obavještenjem predsjednika suda o izvještaju sudije da će biti preduzete parnične radnje: u jednom zakazano pripremno ročište u intervalu kraćem od 2 mjeseca od dana podnošenja kontrolnog zahtjeva a u drugom rasprava zaključena u istom intervalu sa konkretnim navođenjem datuma i radnji koje su sudije navele da

⁵³ VIII Su 492/08, VIII Su 494/08 i VIII Su 1286/08.

⁵⁴ VIII Su 80/09, VIII Su 208/09, VIII Su 327/09, VIII Su 358/09, VIII Su 651/09, VIII Su 661/09, VIII Su 796/09, VIII Su 1001/09, VIII Su 1047/09, VIII Su 1159/09, VIII Su 1376/09.

treba da preduzmu, dok je za treći predmet konstatovano da je tužba odbačena i da se na to rješenje stranke nisu žalile.

7. Drugi kontrolni zahtjev, podniet 28. februara 2009. odnosio se na izvršni postupak po pravnosnažnom rješenju o izvršenju od 22. juna 2006. radi predaje maloljetne djece majci u kojem je rješenjem o izvršenju određeno sprovođenje izricanjem novčane kazne od 500 € dužniku ukoliko ne preda djecu majci, što dužnik nije učinio, niti je kazna prema njemu izvršena. Po ovom kontrolnom zahtjevu predsjednik suda je obavijestio punomoćnika da je dao nalog da se bez odlaganja izvrši po službenoj dužnosti novčana kazna protiv dužnika.⁵⁵

8. Treći kontrolni zahtjev podniet je u parnici koja traje od 2005, i povodom koga je predsjednik suda obavijestio punomoćnika stranke da je ranijoj sudiji koja je bila zadužena predmetom prestala funkcija, te da je izbor novog sudije u toku.

9. Isto je učinjeno i povodom četvrtog kontrolnog zahtjeva koji je podniet u parničnom postupka koji traje od 2004.

10. Peti kontrolni zahtjev je podniet u izvršnom predmetu koji je započeo 2003. i zahtjev je odbijen kao očigledno neosnovan, jer je izvršni postupak okončan dostavljanjem rješenja o izvršenju CBCG.

11. Sledeći kontrolni zahtjev je podniet u izvršnom predmetu koji traje od 13. juna 2005. u kome je podnosiocu dostavljeno obavještenje predsjednika suda da će sudija u roku koji ne može biti duži od četiri mjeseca od dana prijema kontrolnog zahtjeva obaviti procesne radnje: utvrđivanja i procjene vrijednosti popisane pokretne stvari, donošenja rješenja o utvrđivanju vrijednosti i zakazivanja javne prodaje stvari radi namirenja novčanog potraživanja povjerioca.

12. Sedmi kontrolni zahtjev je podniet zbog predugog trajanja parnice koja je započeta 1. oktobra 2007, a od decembra 2007. se nalazi pred kotorskim sudom. U predmetu više od jedne godine i šest mjeseci nije zakazano ročište i to za vrijeme dok egzistira privremena mjera izdata u korist suprotne stranke. O zahtjevu je riješeno obavještenjem da je pripremno ročište zakazano za 22. oktobar 2010.

---

⁵⁵ O ovom predmetu je odlučivao Evropski sud za ljudska prava u presudi *Mijušković protiv Crne Gore*, 2010.

13. Osmi kontrolni zahtjev podniet je u krivičnom predmetu po privatnoj tužbi u kome je pretres odložen na neodređeno vrijeme 27. avgusta 2009, 3 mjeseca pred djelimičnu apsolutnu zastaru zbog toga što je predmet neraspoređen. Postupak po ovom kontrolnom zahtjevu okončan je obavještenjem privatnom tužiocu da je glavni pretres zakazan dvadeset dana nakon podnošenja kontrolnog zahtjeva.

14. Deveti kontrolni zahtjev je povučen nakon što je punomoćnica primila poziv za ročište nakon ukidne odluke u parničnom predmetu.

15. Deseti kontrolni zahtjev podniet je u krivičnom predmetu po privatnoj tužbi i odbijen je kao očigledno neosnovan zbog toga što je presuda pismeno izrađena i uručena strankama u roku kraćem od 30 dana od dana održavanja zadnjeg pretresa.

16. Jedanaesti kontrolni zahtjev je usvojen i naloženo je sudiji prioritarno rješavanje parničnog predmeta koji se vodi radi naknade nematerijalne štete zbog teške tjelesne povrede nastale u saobraćajnoj nesreći. Parnica je započeta tužbom 25. marta 2003. U predmetu su donijete tri prvostepene presude koje su sve ukinute od strane Višeg suda u Podgorici i izvršeno je pet medicinskih vještačenja. Protiv odluka o kontrolnim zahtjevima stranke i njihovi punomoćnici nisu izjavljivali žalbe.

17. U 2010. godini pred ovim sudom podnijeto je dvadeset kontrolnih zahtjeva.⁵⁶

18. Prvi zahtjev je usvojen je u parnici koju je započelo 78 tužilaca, u kojoj ni poslije 7 mjeseci od podnošenja tužbe u radnom sporu radi isplate razlike u zaradama i drugim primanjima po osnovu rada, nije zakazano pripremno ročište. Sudiji je naloženo prioritarno rješavanje tog predmeta.

19. Drugi kontrolni zahtjev je podniet u predmetu u kome je tužba sa predlogom za određivanje privremene mjere kao posebnim zahtjevom podnijeta 2006. i još je u fazi pripremnog ročišta. Zahtjev je usvojen i naloženo je sudećoj sudiji prioritarno rješavanje i hitno odlučivanje po predlogu za određivanje privremene mjere.

---

56 VIII Su 83/10, VIII Su 263/10, VIII Su 512/10, VIII Su 602/10, VIII Su 668/10, VIII Su 669/10, VIII Su 725/10, VIII Su 775/10, VIII Su 785/10, VIII Su 870/10, VIII Su 905/10, VIII Su 1040/10, VIII Su 1118/10, VIII Su 1231/10, VIII Su 1251/10, VIII Su 1277/10, VIII Su 1278/10, VIII Su 1311/10, VIII Su 1312/10, VIII Su 1335/10, VIII Su 1357/10.

20. Treći kontrolni zahtjev podniet je u ostavinskom predmetu ostavioca koji je umro 1991, a ostavinski postupak je pokrenut 1999. i do podnošenja kontrolnog zahtjeva 17. maja 2010. nije bio okončan. Kontrolni zahtjev je usvojen i sudiji je naloženo prioriteto rješavanje ovog postupka.

21. Četvrti kontrolni zahtjev podniet je u postupku koji je započet podnošenjem tužbe 17. jula 2008, a pripremno ročište još uvijek nije održano (prethodno je predmet bio u prekidu zbog smrti stranaka), niti je preduzeta ijedna procesna radnja od povratka spisa iz Višeg suda. Kontrolni zahtjev je usvojen i sudiji je naloženo prioriteto rješavanje te pravne stvari.

22. Peti kontrolni zahtjev podniet je u parničnom predmetu koji je započet tužbom 27. maja 1994. za naknadu nematerijalne i materijalne štete, pa je kontrolni zahtjev usvojen i sudećoj sudiji je naloženo prioriteto rješavanje ovog predmeta - jer to nalažu okolnosti slučaja.⁵⁷

23. Šesti kontrolni zahtjev podniet je u predmetu koji je započet tužbom 10. septembra 2001. Zahtjev je usvojen i sudiji je naloženo prioriteto rješavanje ovog predmeta -jer to nalažu okolnosti slučaja.

24. Sedmi kontrolni zahtjev je podniet u parnici započetoj tužbom 27. avgusta 2001, usvojen je i sudiji je naloženo prioriteto postupanje u ovoj pravnoj stvari.

25. Osmi kontrolni zahtjev je podniet u parničnom predmetu u kome je tužba podnijeta 17. avgusta 2000, usvojen je i sudiji je naloženo prioriteto rješavanje te pravne stvari.

26. Deveti kontrolni zahtjev je podniet je u parničnom postupku po protivtužbi koja je podnijeta 27. avgusta 2005. u predmetu koji traje od 2002. Predsjednik suda usvojio je kontrolni zahtjev i odredio prioriteto postupanje u toj parnici.

27. Deseti kontrolni zahtjev podniet je u izvršnom predmetu na osnovu vjerodostojne isprave koji je iniciran dana 25. novembra 2009. i o kome do podnošenja zahtjeva 20. jula 2010. nije odlučeno. Nakon što su otklonjeni

---

⁵⁷ U ovom predmetu je Vrhovni sud dosudio pravično zadovoljenje trojici tužilaca od po 1.000 €.

propusti u dostavljanju punomoćja za zastupanje, predsjednik suda je obavijestio punomoćnika povjerioca da će sudija u roku od mjesec dana preduzeti određene procesne radnje u predmetu, a najkasnije u roku od 4 mjeseca od prijema kontrolnog zahtjeva isti okončati.

28. Jedanaesti kontrolni zahtjev je podniet u predmetu izvršenja koji je pokrenut 2001. i odnosi se na prodaju nepokretnosti prinudnim putem u izvršnom postupku. Povodom kontrolnog zahtjeva predsjednik suda obavijestio je punomoćnika povjerioca da će u zakonskom roku biti obavljene određene procesne radnje (zakazivanje druge prodaje nepokretnosti odmah nakon donošenja odluke po prigovoru izvršnog povjerioca) čime se smatra da je po zahtjevu postupljeno.

29. Dvanaestim kontrolnim zahtjevom traženo je ubrzanje postupka u postupku obezbjeđenja, pa je povodom zahtjeva predsjednik suda obavijestio stranku da je sudija odlučila o traženoj privremenoj mjeri 17 dana po podnošenju kontrolnog zahtjeva.

30. Sledeći kontrolni zahtjev podniet je u predmetu koji traje od 8. avgusta 1994. i koji se odugovlačio zbog nepostupanja vještaka i njihovih izostanaka sa ročišta ili nedostavljanja pismenih nalaza i mišljenja. Predsjednik suda obavijestio je stranku da je sudeći sudija podnio izvještaj po kome će zaključiti raspravu i presudu izraditi u roku od jednog mjeseca i 13 dana od dana podnošenja kontrolnog zahtjeva.

31. Četrnaesti kontrolni zahtjev je odbačen kao nedozvoljen u predmetu za određivanje izdržavanja maloljetne djece zbog toga što punomoćnik nije imao uredno punomoćje za zastupanje u ovoj pravnoj stvari.

32. Petnaesti kontrolni zahtjev podniet je u predmetu koji traje od 1997. a od koga zavise dva prekinuta parnična predmeta iz 1994. i 1996. iz osnova sticanja prava vlasništva, činjenično i pravno veoma komplikovani sa većim brojem stranska. Predsjednik suda je odbio zahtjev za ubrzanje postupka. Prva prvostepena presuda donijeta je tek 2006. i u predmetu se izmijenilo više sudija (4) zbog prestanka funkcije ranijim i dodjele predmeta u rad novoizabranim sudijama. Predmet je po žalbi pred Višim sudom bio dvije godine i 10 mjeseci, da bi 2008. bio vraćen prvostepenom sudu. Prema mišljenju predsjednika suda, postupajući sudija ažurno vodi predmet, te je zbog toga razloga kontrolni

zahtjev odbijen. Protiv rješenja o kontrolnom zahtjevu predsjednika suda podnosilac je izjavio žalbu navodeći da i dalje smatraju da im je povrijeđeno pravo na suđenje u razumnom roku, a posebno što je prvo ročište nakon ukidanja i dostavljanja predmeta od strane Višeg suda zakazano, umjesto u roku od mjesec dana, tek po proteku 23 mjeseca i 11 dana. Međutim, Viši sud u Podgorici je odbio žalbu podnosioca kontrolnog zahtjeva sa obrazloženjem da je predsjednik suda “potpuno i pravilno utvrdio sve činjenice i nije učinio nijednu bitnu povredu odredaba Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku”.

33. Šesnaesti kontrolni zahtjev je podnesen u predmetu u kome je tužba podnijeta 29. decembra 2009. i u kojoj je presuda donijeta godinu dana nakon podnošenja tužbe, a sedmicu dana nakon podnošenja kontrolnog zahtjeva.

34. Sedamnaesti kontrolni zahtjev podniet je u istražnom postupku povodom koga je predsjednik suda obavijestio podnosioca da je istražni sudija u izvještaju naveo da će uložiti maksimum napora da se istraga okonča u roku od četiri mjeseca od prijema kontrolnog zahtjeva.

35. Osamnaesti kontrolni zahtjev podniet je u izvršnom predmetu prodaje nepokretnosti koji je započeo 2005. Podnosilac je obaviješten da će izvršna sudija postupati u rokovima propisanim Zakonom o izvršnom postupku, čime se smatra da je po kontrolnom zahtjevu postupljeno.

36. Devetnaesti kontrolni zahtjev je podniet u predmetu iz 2010. zbog toga što je ročište za glavnu raspravu odloženo za 3 mjeseca umjesto u zakonskom roku od 30 dana. U obavještenju koje je predsjednik suda poslao stranci navedeno je da je sudeći sudija upozoren na poštovanje zakonskih rokova prilikom preduzimanja parničnih radnji. Protiv ovog obavještenja podnosilac je uložio žalbu koja je odbačena kao nedozvoljena jer se žalba može izjaviti samo protiv rješenja donijetog po kontrolnom zahtjevu (ili u slučaju propuštanja donošenja rješenja ili obavještenja u roku od 60 dana), a ne protiv obavještenja iz čl.17 Zakona.

37. Dvadeseti kontrolni zahtjev podniet je u vanparničnom predmetu dan prije zaključenja rasprave u predmetu, pa je od strane predsjednika suda i dostavljeno obavještenje stranci u smislu čl.17 Zakona.

Osnovni sud na Cetinju

Godina podnošenja zahtjeva	Broj podnijetih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Broj usvojenih zahtjeva	Broj odbačenih zahtjeva	Obavještenje po čl. 17
2008.	1			1	
2009.	2			2	
2010.	2			1	1
Ukupno	5			4	1

1. Pred Osnovnim sudom na Cetinju u periodu od početka važenja Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku podnijeto je pet kontrolnih zahtjeva.⁵⁸

2. Jedan u 2008. godini povodom kojeg je ponosiocu naloženo da uredi kontrolni zahtjev tako što će navesti na koji se predmet zahtjev odnosi (iako je stranka u gornjem desnom uglu napisala broj predmeta). Kontrolni zahtjev je podniet u parnici koja traje od 1997, a dalji ishod postupka po kontrolnom zahtjevu - odnosno da li je stranka isti uredila ili nije, nije poznat.

3. Sledeći je kontrolni zahtjev podniet 9. juna 2009. u predmetu koji traje od 2007, o kome je Predsjednik suda propustio da odluči, pa je stranka podnijela žalbu Višem sudu koja je dostavljena istom zajedno sa izjašnjenjem predsjednika suda. O drugom kontrolnom zahtjevu u 2009. koji je podniet 18. decembra 2009. takođe nije odlučeno (odlučeno je samo o zahtjevu za izuzeće sudeće sudije u tom predmetu).

4. Prvi kontrolni zahtjev u 2010. koji je podniet u predmetu za otvaranje sudskog depozita iniciranog 2007, povučen je od strane punomoćnika koji ga je podnio, što je konstatovano zabilješkom na samom podnesku.

5. Povodom drugog kontrolnog zahtjeva u 2010. koji je podniet 2. februara 2010. stranka je obavještena da povodom parnice započete 9. oktobra 2009. radi smetanja posjeda službenosti prolaza predsjednik suda ne može postupiti po kontrolnom zahtjevu obzirom da je sudiji kome je predmet bio dodijeljen u rad prestala sudijska funkcija, a u toku je postupak za izbor novog sudije.

⁵⁸ Su 582/08, Su 343/09, Su 666/09, Su 37/10, Su 206/10.

Osnovni sud u Kolašinu

Godina podnošenja zahtjeva	Broj podnijetih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Broj usvojenih zahtjeva	Broj odbačenih zahtjeva	Obavještenje po čl. 17
2008.	1	1			
2009.					
2010.	12	7		4	1
Ukupno	13	8		4	1

1. Pred Osnovnim sudom u Kolašinu u 2008. podniet je jedan kontrolni zahtjev⁵⁹ u predmetu započetom 2001, koji se do podnošenja kontrolnog zahtjeva nalazio 8 godina u prekidu. Kontrolni zahtjev je podniet zajedno sa predlogom za nastavak postupka, ali je odbijen sa obrazloženjem da navodno ne postoje razlozi za nastavak postupka. Protiv ovog rješenja izjavljena je žalba predsjedniku Višeg suda u Bijelom Polju koja je odbijena kao neosnovana sa istim obrazloženjem iznijetim već od strane prvostepenog suda u rješenju o kontrolnom zahtjevu.⁶⁰

2. U 2010.-oj godini podnijeto je dvanaest kontrolnih zahtjeva.⁶¹

3. Prvi se odnosi na izvršenje u predmetu koje je započeto 12. oktobra 2009. i po kome je predsjednik suda poslao obavještenje da je postupajuća sudija izabrana tek 31. decembra 2009. zbog čega nije mogla ranije preduzeti radnje u predmetu, već da će do kraja marta 2010. zakazati izlazak na lice mjesta uz učešće vještaka radi popisa i procjene pokretnih stvari izvršnog dužnika i da će sve pravne radnje vezane za okončanje postupka izvršni sudija završiti u roku koji nije duži od 6 mjeseci.

4. Slijede četiri kontrolna zahtjeva, svi podnijeti od strane istog punomoćnika, u različitim izvršnim predmetima, koji su zavedeni pod istim brojem, ali različito riješeni. O svim zahtjevima odlučeno je rješenjima od istog datuma 15. novembra 2010. s tim što su tri odbačena kao podnjeta od neovlašćenog lica, jer podnosilac kao punomoćnik nije

⁵⁹ Su 407/08.

⁶⁰ Su Višeg suda u Bijelom Polju 1813/08.

⁶¹ Su 29/10, Su 250/10, Su 250/10-1, Su 250/10-2, Su 250/10-3, Su 259/10, Su 260/10, Su 272/10, Su 273/10, Su 289/10, Su 321/10, Su 324/10.

imao ovlaštenje stranke ili zamjениčko punomoćje ranijeg advokata, već samo rješenje predsjednika Advokatske komore o preuzimanju kancelarije ranijeg punomoćnika. Četvrti zahtjev iz ove grupe je odbijen jer je postupak završen.

5. Šesti kontrolni zahtjev je podniet u predmetu koji je pravosnažno okončan, a po predlogu za ponavljanje postupka koji je predat sudu u 2009. godini. Ovaj kontrolni zahtjev odbijen je jer odluka o ponavljanju postupka zavisi od uvida u spise krivičnog predmeta koji se nalaze u postupku pred Višim sudom u Bijelom Polju, takođe radi odluke o predlogu za ponavljanje postupka u toj krivičnopravnoj stvari.

6. Sedmi kontrolni zahtjev je podniet u parničnom postupku koji je započet 14. februara 2001. u kome je u ponovnom postupku druga međupresuda donijeta 2. juna 2003. koja je potvrđena od Višeg suda i u Osnovni sud u Kolašinu stigla je 16. februara 2007. Kontrolni zahtjev odbijen je iz razloga što sudija nije znala da je predmetna međupresuda stigla 16. februara 2007. u sud, sve do momenta dok tužilac nije podneskom od 15. januara 2010. tražio da se postupak nastavi.⁶²

7. Sledeća dva kontrolna zahtjeva podnijeta su u predmetima u kojima su tužbe podnijete u 2010. godini zbog toga što je pripremno ročište zakazano deset mjeseci po prijemu tužbe, odnosno nekoliko mjeseci nakon prijema odgovora na tužbu. Oba su odbijena kao neosnovana.

8. Sledeći kontrolni zahtjev je podniet u vanparničnom predmetu koji je završen, pa je odbijen kao neosnovan. Preposljednji kontrolni zahtjev je odbačen zbog nedostatka punomoćja, a posljednji odbijen kao neosnovan zbog toga što je izvršni predmet obustavljen i ukinute sve sprovedene radnje. Zanimljivo je da je sve kontrolne zahtjeve podnio isti advokat.

---

⁶² Međupresudom se predmet ne završava (ne razvodi u upisniku kao završen) i on se po prijemu sa više instance nastavlja po službenoj dužnosti.

Osnovni sud u Nikšiću

Godina podnošenja zahtjeva	Broj podnijetih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Broj usvojenih zahtjeva	Broj odbačenih zahtjeva	Obavještenje po čl. 17
2008.					
2009.	1	1			
2010.	2				2
Ukupno	3	1			2

1. Pred Osnovnim sudom u Nikšiću vođeni su postupci povodom tri kontrolna zahtjeva.
2. Prvi je podnijet u izvršnom predmetu za predaju djeteta po kome je izvršenje sproveo drugi nadležni sud na čijoj se teritoriji dijete našlo.
3. Drugi je podnijet u parničnom predmetu radi poništaja rješenja o prestanku radnog odnosa. Stranka je obaviještena da će se postupak sprovesti i odluka donijeti u roku ne dužem od četiri mjeseca.
4. Treći kontrolni zahtjev je podnijet u predmetu P.811/08 koji je započet tužbom 3. maja 2007. Stranka je dobila obavještenje u smislu čl.17.

Osnovni sud u Podgorici⁶³

Godina podnošenja zahtjeva	Broj podnijetih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Broj usvojenih zahtjeva	Broj odbačenih zahtjeva	Obavještenje po čl. 17
2008.	13	3	3		7
2009.	16	8	7	1	3
2010.	16	7	4		8
Ukupno	45	18	8	1	18

⁶³ Osnovni sud Podgorica odlučivao je o 45 kontrolnih zahtjeva. Predsjednik tog suda odbio je zahtjev Akcije za ljudska prava za uvidom u predmete formirane povodom kontrolnih zahtjeva iz razloga zaštite privatnosti stranaka u tim postupcima i dostavio nam statističke podatke. Akcija za ljudska prava protiv tog rješenja izjavila je žalbu Ministarstvu pravde u kojoj je navela da se zaštita privatnosti mogla obezbjediti na drugi način, na primjer, brisanjem imena stranaka, pa da se dozvoli pristup predmetima. Nažalost, uprkos podršci ovom projektu, Ministarstvo pravde je odbilo žalbu Akcije za ljudska prava i potvrdilo ovakav stav Predsjednika osnovnog suda. Akcija za ljudska prava je protiv odluke Ministarstva pokrenula upravni spor.

Osnovni sud u Podgorici dostavio je Akciji za ljudska prava ukupne statističke podatke, a odbio da dozvoli uvid u predmete formirane povodom kontrolnih zahtjeva, pa opis tih predmeta nije uključen u ovaj pregled.

Privredni sud u Bijelom Polju

Godina podnošenja zahtjeva	Broj podnijetih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Broj usvojenih zahtjeva	Broj odbačenih zahtjeva	Obavještenje po čl. 17
2008.					
2009.	1				1
2010.					
Ukupno	1				1

1. U periodu od 21. decembra 2007. do 31. decembra 2010. Privrednom sudu u Bijelom Polju dostavljen je jedan kontrolni zahtjev dana 6. jula 2009. u predmetu koji je započet tužbom sa predlogom za određivanje privremene mjere predatim sudu dana 11. avgusta 2006. U predmetu je održano 14 ročišta, a mnogo njih bez preduzimanja bilo kakvih procesnih radnji. Stranka je obavještena u smislu čl. 17 Zakona da će se predmet okončati u roku koji neće biti duži od 4 mjeseca.

Privredni sud u Podgorici

Godina podnošenja zahtjeva	Broj podnijetih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Broj usvojenih zahtjeva	Broj odbačenih zahtjeva	Obavještenje po čl. 17
2008.					
2009.					
2010.	3	1			2
Ukupno	3	1			2

1. Privredni sud u Podgorici u ispitivanom periodu odlučivao je u tri postupka povodom zahtjeva za ubrzanje u 2010. godini.⁶⁴

⁶⁴ Su 536/10, Su 776/10, Su 1039/10.

2. Prvi je podniet zbog odugovlačenja od jedne godine dana u izvršnom predmetu. Stranka je obavještena da je predmet završen.

3. Drugi je podniet u stečajnom postupku povodom koga je stranka obavještena da je odluka o prigovoru stečajnog upravnika na prijavu potraživanja stranke donijeta i ekspedovana 18 dana nakon podnošenja kontrolnog zahtjeva.

4. Treći kontrolni zahtjev podniet je u predmetu izvršenja u stečajnom postupku koji je pokrenut još 2008. Stranka je obavještena da je nalog za izvršenje uručen stečajnom dužniku te da je o tome stečajni upravnik dostavio izjašnjenje od 26. oktobra 2010.

Viši sud u Bijelom Polju

Godina podnošenja žalba	Broj podnijetih žalbi	Broj odbijenih žalba	Broj usvojenih žalba	Broj odbačenih žalba	Obavještenje po čl. 17
2008.					
2009.	1		1		
2010.	2	1		1	
Ukupno	3	1	1	1	

1. Pred Višim sudom u Bijelom Polju nije bio podniet ni jedan zahtjev za ubrzanje postupka. Sud je odlučivao po žalbi stranke zbog nepostupanja predsjednika Osnovnog suda u Plavu po podnijetom kontrolnom zahtjevu i zahtjev je usvojen kao osnovan u postupku izvršenja koje traje od 1993.⁶⁵ Sud je takođe odlučivao i o drugim dvijema žalbama⁶⁶: prvoj podnijetoj protiv obavještenja iz čl.17 Zakona koju je Sud odbacio, i drugoj podnijetoj protiv rješenja kojim je kontrolni zahtjev odbijen, koju je sud odbio kao neosnovanu.

⁶⁵ Su 91/09.

⁶⁶ Su 538/08 i Su1813/08.

Viši sud u Podgorici

Kontrolni zahtjevi

Godina podnošenja zahtjeva	Broj podnijetih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Broj usvojenih zahtjeva	Broj odbačenih zahtjeva	Obavještenje po čl. 17
2008.	5	1			4
2009.	11	2			9
2010.	4				4
Ukupno	20	3			17

Žalbe

Godina podnošenja žalbe	Broj podnijetih žalbi	Broj odbijenih	Broj usvojenih	Broj odbačenih	Obavještenje po čl. 17
2008.					
2009.					
2010.	5				
Ukupno	5	5			

1. Pred Višim sudom u Podgorici za vrijeme na koje se odnosi ovaj pregled podnijeto je 20 kontrolnih zahtjeva i pet žalbi protiv rješenja o odbijanju kontrolnih zahtjeva predsjednika prvostepenih sudova.

2. U 2008. godini podnijeto je pet kontrolnih zahtjeva.⁶⁷

3. Prvi, podnijet 1. februara 2008. od strane branioca okrivljenog, odnosio se na krivični postupak koji se vodi zbog krivičnog djela ubistvo u pokušaju po optužnici od 19. februara 2004. u kome je okrivljeni u pritvoru od 23. oktobra 2003. Za vrijeme trajanja postupka donijeta je jedna prvostepena presuda 27. oktobra 2006, koja je ukinuta rješenjem Apelacionog suda Crne Gore od 10. septembra 2007. (nakon nešto manje od 11 mjeseci). Novi glavni pretres zakazan je za 10. marta 2008. Kontrolni zahtjev odbijen je kao očigledno neosnovan zbog toga što je okrivljeni tražio izuzeće predsjednika vijeća 27. novembra 2007.

⁶⁷ VI Su 60/08, Vi Su 320/08, VI Su 428/08, VI Su 488/08 VI Su 548/08.

4. Drugi kontrolni zahtjev podnijet je u postupku po žalbi u izvršnom postupku u kome je podnositelj obaviješten da je odlučeno o žalbi i predmet dostavljen prvostepenom sudu.

5. Treći kontrolni zahtjev podnijet je dana 25. septembra 2008. u postupku po žalbi u parničnom predmetu. Stranka je obaviještena da je drugostepena odluka izvješćana 27. oktobra 2008. i predmet dostavljen prvostepenom sudu 24. oktobra 2008.

6. Sledeći kontrolni zahtjev podnijet je 28. oktobra 2008. u predmetu u kome žalbeni postupak pred tim sudom traje duže od 18 mjeseci. Stranka je obaviještena da je o žalbi odlučeno i predmet vraćen prvostepenom sudu 7. novembra 2008.

7. Posljednji zahtjev za ubrzanje postupka u 2008. godini podnijet je dana 2. decembra 2008. takođe u parničnom postupku po žalbi. Stranka je obaviještena da je o žalbi odlučeno 13. novembra 2008. i predmet dostavljen prvostepenom sudu 26. novembra 2008.

8. U 2009. godini podnijeto je jedanaest zahtjeva za ubrzanje postupka.⁶⁸

9. Prvi zahtjev je podnijet 15. januara 2009. u postupku po žalbi koja je podnijeta 28. marta 2007. O kontrolnom zahtjevu nije odlučivao predsjednik Višeg suda, pa je zbog njegovog nepostupanja o žalbi odlučila predsjednica Vrhovnog suda koja je zahtjev odbila kao očigledno neosnovan, jer je utvrđeno da je o žalbi odlučeno 27. januara 2009. i spisi dostavljeni prvostepenom sudu 23. februara 2009.

10. Drugi zahtjev podnijet je dana 26. januara 2009. u postupku po žalbi koji traje od 8. aprila 2008. (po žalbi). Stranka je obaviještena da su spisi sa odlukom o žalbi od 27. februara 2009. dostavljeni prvostepenom sudu 13. marta 2009.

11. Treći zahtjev je podnijet dana 12. februara 2009. u postupku koji se tiče prava iz radnog odnosa i koji po žalbi traje već dvije godine, a sam predmet je star pet godina. Stranka je obaviještena da je o žalbi odlučeno 13. februara 2009. i spisi dostavljeni prvostepenom sudu 2. marta 2009.

---

68 VI Su 8/09, VISu14/09, VI Su 31/09, VI Su 74/09, VI Su 79/09, VI Su 93/09, VI Su 94/09, VI Su 121/09, VI Su 132/09, VI Su 266/09 VI Su 291/09.

12. Četvrti zahtjev podnijet je dana 30. marta 2009. u postupku po žalbi koja je podnijeta sudu 18. marta 2008. i o kojoj sud nije odlučio preko godinu dana. Stranka je obaviještena da je po žalbi odlučeno, a odluka dostavljena prvostepenom sudu 9. marta 2009.

13. Peti zahtjev za ubrzanje podnijet je dana 6. aprila 2009. u parničnom postupku koji traje od 2002, već jednom je ukidan, a žalba je podnijeta 5. juna 2008. Stranka je obaviještena da će ovom predmetu biti dat prioritet.

14. Šesti zahtjev podnijet je dana 15. aprila 2009. u predmetu koji je započet 2. decembra 2005. po privatnoj krivičnoj tužbi, a vodi se pred višim sudom po žalbi od 5. avgusta 2008. Stranka je obaviještena da će se predmet u rad uzeti odmah, te da će odluku dobiti za 15 dana.

15. Sedmi kontrolni zahtjev podnijet 16. aprila 2009, odnosi se na postupak po žalbi u predmetu koji traje od 2004, a po žalbi koja je uložena 27. oktobra 2008. Stranka je dana 6. maja 2009. obaviještena da će predmet biti uzet u rad najkasnije do septembra mjeseca te godine.

16. Osmi kontrolni zahtjev podnijet je dana 5. maja 2009. u postupku po žalbi u predmetu koji je započet 21. februara 2002. Stranka je obaviještena da je odluka donijeta 5. maja 2009, te da će pismeno biti izrađena u zakonskom roku.

17. Deveti kontrolni zahtjev odnosi se na izvršni predmet jednog prvostepenog suda u kome je postupao predsjednik tog suda. Kontrolni zahtjev je odbijen jer stranka nije na vrijeme dostavila zamjeničko punomoćje za zastupanje od strane drugog advokata.

18. Deseti kontrolni zahtev podnijet je dana 5. oktobra 2009. u predmetu koji traje od 2002. za naknadu štete zbog teške tjelesne povrede. Žalba je podnijeta 10. februara 2009. Podnositeljica je obaviještena da je odluka donijeta 1. oktobra 2009. i predmet vraćen prvostepenom sudu 8. oktobra 2009.

19. Jedanaesti kontrolni zahtjev podnijet je 20. oktobra 2009. u predmetu povodom radnog spora koji traje od 2008. Stranka je obaviještena da je odluka izrađena i predmet dostavljen prvostepenom sudu 10. novembra 2009.

20. Devet predmeta i to 4 kontrolna zahtjeva i pet žalbi protiv rješenja o zahtjevima za ubrzanje podnijeto je u 2010. godini.⁶⁹

21. Prvi predmet se odnosi na žalbu izjavljenu protiv rješenja kojim je odbijen zahtjev za ubrzanje postupaka prvostepenog suda u vanparničnom predmetu koji traje od 1982. Žalba je odbijena kao neosnovana jer je postupak u prekidu.⁷⁰

22. Drugi se odnosi na žalbu izjavljenu protiv rješenja prvostepenog suda kojim je odbijen zahtjev za ubrzanje postupka opet u predmetu koji je prekinut zbog postupka pred Upravom za nekretnine - žalba je objijena.

23. Treći kontrolni zahtjev je podniet radi dugog trajanja žalbenog postupka. Stranka je obaviještena da je drugostepena odluka donijeta i da će biti u roku izrađen pismeni otpravak i predmet dostavljen prvostepenom sudu.

24. Četvrti je podniet dana 22. marta 2010. u predmetu koji traje od 2000. gdje tužilac ima 97 godina. Predsjednik je obavjestio stranku da je odluka ekspedovana 22. aprila 2010.

25. Peti predmet se odnosi na žalbu protiv rješenja prvostepenog suda kojim je odbijen zahtjev za ubrzanje postupka koji traje 13 godina. Žalba je odbijena zbog toga što se predmet nalazi u prekidu.

26. Šesti zahtjev se odnosi na žalbu koja je uložena 2010. u predmetu koji traje od 2005. Stranka je obaviještena da je odluka izvijećana 10. septembra 2010. te da će pismeni otpravak biti izrađen u zakonom predviđenom roku.

27. Sedmi zahtjev podniet je 4. novembra 2010. u postupku koji traje od 1998. Predsjednik Višeg suda je odgovorio dopisom od 1. februara 2011. da su spisi sa odlukom proslijeđeni osnovnom sudu dana 25. januara 2011.

28. Sledeći predmet je odluka po žalbi protiv rješenja prvostepenog suda kojim je odbijen zahtjev za ubrzanje postupka koja žalba je odbijena jer je u međuvremenu izvršenje sprovedeno.

---

69 VI Su 21/10, VI Su 57/10, VI Su 132/10, VI Su 149/10, VI Su 214/10, Su224/10, VI Su 277/10, VI Su 289/10, VI Su 308/10.

70 U ovom predmetu je Vrhovni sud dosudio pravičnu naknadu Tpz 5/10.

29. Posljednji predmet u 2010. takođe se odnosi na odluku po žalbi protiv rješenja kojim je odbijen kontrolni zahtjev u predmetu koji traje od 1997. Žalba je odbijena.

Apelacioni sud

Godina podnošenja zahtjeva	Broj podnijetih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Broj usvojenih zahtjeva	Broj odbačenih zahtjeva	Obavještenje po čl. 17
2008.					
2009.	1				1
2010.	1				1
Ukupno	2				2

1. U periodu važenja Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku podnijeta su dva kontrolna zahtjeva.⁷¹

2. Prvi je podniet 4. maja 2009. kojim je traženo ubrzanje postupka po žalbi protiv presude Privrednog suda od 7. decembra 2007. pa je stranka obaviještena da je drugostepena odluka po žalbama izvijećana 28. aprila 2009. i da će odluka biti ubrzo izrađena i dostavljena Privrednom sudu.

3. Drugi kontrolni zahtjev je podniet dana 4. juna 2010. u postupku po žalbi protiv rješenja u predmetu stečaja, u kome drugostepena odluka nije donijeta devet mjeseci. I u ovom slučaju je stranka obaviještena da je odluka po žalbi od strane Apelacionog suda donijeta i predmet otpremljen Privrednom sudu na dalji postupak.

Upravni sud

Godina podnošenja zahtjeva	Broj podnijetih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Broj usvojenih zahtjeva	Broj odbačenih zahtjeva	Obavještenje po čl. 17
2008.					
2009.	17	14		1	2
2010.	7	2			5
Ukupno	24	16		1	7

⁷¹ Su VI 25/09 i Su VI 20/10.

1. Prvi zahtjev je vraćen Sudskom savjetu jer se nije odnosio na postupak pred Upravnim sudom.
2. Drugi zahtjev se odnosio na predmet Su. V. 219/08 u kome je stranka bila obaviještena da će odluka biti donijeta u roku od 4 mjeseca, pa pošto je taj rok bezuspješno protekao, stranka je urgirala da se predmet završi - odgovoreno je da je sud nekoliko puta tražio spise predmeta od tuženog organa, ali da tuženi nije postupio po zahtjevu.
3. Sledeći kontrolni zahtjev je podniet dana 30. oktobra 2009. u predmetu koji je pokretnut 26. juna 2009. pred Upravnim sudom u postupku restitucije koji je hitan zbog opasnosti od prodaje imovine koja se vraća. Stranka je obaviještena da će sud odluku donijeti u roku koji neće biti duži od četiri mjeseca.
4. Slijedi grupa od četrnaest kontrolnih zahtjeva podnijetih od strane nevladinih organizacija u postupcima po tužbama protiv rješenja kojim se odbija pristup informacijama, pa se kontrolnim zahtjevima pokušalo požuriti odlučivanje Upravnog suda. Svi zahtjevi su odbijeni sa obrazloženjem da pravo na pristup informacijama ne spada u građansko pravo i obavezu i ne može se podvesti pod krug prava na koji se odnosi član 2 Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku. U šest od četrnaest postupaka uložena je žalba Vrhovnom sudu na rješenje o odbijanju i svi postupci su takođe završeni odbijanjem žalbi.
5. Posljednji kontrolni zahtjev za 2009. godinu pred Upravnim sudom podniet je dana 18. decembra 2009. u postupku koji je pokrenut tužbom zbog ćutanja administracije dana 9. januara 2008. Zahtjev je riješen tako što je stranka obaviještena da će odluka biti donijeta u roku ne kraćem od 4 mjeseca.
6. U 2010. godni prvi zahtjev je podniet dana 24. februara 2010. u postupku koji je iniciran 2. septembra 2009. i u kome je stranka obaviještena da će odluka biti donijeta u roku ne dužem od 4 mjeseca.
7. Ista stranka je podnijela i sledeći kontrolni zahtjev i postupak po njemu je završen takođe dostavljanjem obavještenja na osnovu čl.17 Zakona.
8. Treći kontrolni zahtjev je podniet 24. marta 2010. zbog nepostupanja po zahtjevu za izvršenje presude od 1. jula 2009. pa je stranka obaviještena da će sud donijeti odluku u roku ne dužem od 4 mjeseca.

9. Sledeći kontrolni zahtjev je podniet 7. septembra 2010. u predmetu koji je započet zbog neizvršenja presude od 2. jula 2009, pa je stranci dostavljeno obavještenje u smislu čl. 17.

10. Na isti način je postupljeno i u sledećem postupku po kontrolnom zahtjevu koji je podnijela ista stranka.

11. U šestom kontrolnom zahtjevu stranka je tražila ubrzanje u upravnom sporu u kome je tužba podnijeta 20. marta 2009, a presuda kojom se tužba odbija donijeta 13. novembra 2009, pa je zahtjev odbijen kao neosnovan.

12. Sedmi kontrolni zahtjev podnio je tužilac u predmetu koji je pravosnažno okončan i u kom postupku je odbijen i zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke pred Vrhovnim sudom. Kontrolni zahtjev je odbijen "kao neosnovan". Protiv ovog rješenja podnosilac je izjavio žalbu koja je usvojena, odluka preinačena i kontrolni zahtjev odbijen kao "očigledno neosnovan".

Vrhovni sud

Vrhovni sud odlučuje o tužbama za pravično zadovoljenje po Zakonu o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku.⁷²

Tužbe za pravično zadovoljenje

Godina podnošenja tužbe	Broj podnijetih tužbi	Usvojeni tužbeni zahtjevi	Odbijeni tužbeni zahtjevi	Odbačeni tužbeni zahtjevi	Završeno na drugi način ⁶⁹
2008.	7			7	
2009.	12	1 (djelimično)		11	
2010.	14	2 (djelimično)	2	8	2
Ukupno	33	3	2	26	2

1. U 2008. godini Vrhovni sud je odbacio svih sedam tužbi koje su bile podnijete te godine.⁷⁴

2. U predmetu Tpz 2/08 tužba je podnijeta za pravično zadovoljenje zbog odugovlačenja u krivičnom postupku koji je po privatnoj tužbi pokrenut 29. marta 2005, a završen presudom višeg suda od 26. februara 2008. o odbijanju optužbe zbog apsolutne zastarjelosti krivičnog gonjenja. Tužba je odbačena zbog toga što tužilac nije u smislu čl. 33, st. 1 Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku prethodno podnio kontrolni zahtjev za ubrzanje postupka.

3. U predmetu Tpz 4/08 stranka, koju nije zastupao kvalifikovani punomoćnik, tražila je pravično zadovoljenje povodom dva parnična postupka, od kojih je jedan započeo 1991, i u momentu podnošenja tužbe nalazio se po žalbi po treći put pred Višim sudom u Podgorici od 26. maja 2006, a drugi je trajao od 31. januara 2007. U predmetima nije donijeta pravnosnažna odluka o spornim tužbenim zahtjevima, niti je stranka iscrpjela postupak po zahtjevima za ubrzanje postupka

72 Vrhovni sud odlučuje i o kontrolnim zahtjevima podnijetim u postupcima koji se pred tim sudom vode, međutim, takvih zahtjeva nije bilo.

73 Završeno na drugi način kao: ustupljeno na nadležnost, pogrešno zavedeno u upisnik i sl.

74 Tpz 2/08, Tpz 4/08, Tpz 5/08, Tpz 7/08, Tpz 8/08, Tpz 10/08, Tpz 11/08.

prije podnošenja tužbe za pravično zadovoljenje. Vrhovni sud je tužbu odbacio našavši da, saglasno čl. 33, st.1 i 2 i čl. 35 Zakona, tužba može da se podnese po pravosnažnosti odluke donijete u postupcima iz čl. 2 i po pravosnažnosti odluke o kontrolnom zahtjevu (kontrolni zahtjevi su bili podnijeti istovremeno sa ispravljenom tužbom za pravično zadovoljenje).

4. U predmetu Tpz 5/08 tužba je podnijeta u postupku koji je trajao od 2001. godine po tužbi zbog nematerijalne štete zbog povrede časti i ugleda. Drugostepena presuda, kojom je djelimično usvojena žalba tužioca, dostavljena je tužiocu 12. oktobra 2007, čime je predmet pravosnažno okončan. Tužba u postupku za pravično zadovoljenje je podnijeta 14. aprila 2008. i odbačena jer nije podnijeta u subotu, 12. aprila 2008, na dan kada je po mišljenju Vrhovnog suda, istekao rok od 6 mjeseci za podnošenje tužbe.⁷⁵

5. U predmetu Tpz 7/08 tužba je odbačena, jer je podnijeta 23. maja 2008, povodom postupanja u predmetu koji je pravosnažno okončan 23. oktobra 2007, dakle, mjesec dana nakon isteka roka od 6 mjeseci od pravosnažnog okončanja postupka povodom kojeg je podnijeta.

6. U predmetu Tpz 8/08 tužioci su podnijeli tužbu zbog povrede prava na "djelotvorni pravni lijek". Iz tužbe podnijete preko punomoćnika advokata može se zaključiti da su se tužioci žalili zbog toga što su 16. januara 2008. podnijeli zahtjev za ubrzanje postupka u predmetu izvršenja, da u roku od 60 dana nisu dobili nikakvo obavještenje, te su podnijeli žalbu nadležnom predsjedniku Višeg suda. Međutim, po njihovim navodima, podaci o prijemu žalbe su falsifikovani u sudu, tako da se ispostavlja da je žalba podnijeta neblagovremeno. Vrhovni sud je odbacio ovu tužbu iz razloga što su tužioci podnijeli tužbu za naknadu štete zbog povrede prava na djelotvorni pravni lijek, a takav osnov nije propisan Zakonom o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku.

---

⁷⁵ U Rješenju Tpz 5/08 se navodi da je "12. aprila 2008. subota radni dan u sudu" što je vrlo diskutabilno, jer je to interna odluka sudova da rade subotom i često nisu otvoreni za stranke ili, recimo prijem pošte ne radi. Pored toga, trenutno, posljednje subote u mjesecu sudovi ne rade u šta se možete uvjeriti samo ako naiđete na zatvorena vrata. Nikakva odluka o radu sudova subotom, koja bi ulivala pravnu sigurnost, nije dostupna javnosti, jer se rad subotom u sudovima povremeno uvodi, a povremeno ukida.

7. U predmetu Tpz 10/08 tužba je odbačena jer je stranka propustila da podnese žalbu zbog nepostupanja predsjednika prvostepenog suda po kontrolnom zahtjevu.

8. U predmetu Tpz 11/08 stranka je podnijela tužbu zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku u predmetu koji traje od 1992. godine. Tužilja je 7. aprila 2008. podnijela kontrolni zahtjev Višem sudu, pred kojim se predmet nalazio po žalbi, o kome Predsjednik tog suda nije odlučio, pa je podnijela žalbu Vrhovnom sudu 10. juna 2008, o kojoj takođe nije odlučeno. Tužba za naknadu štete Vrhovnom sudu podnijeta je 29. avgusta 2008. Tužba je odbačena zbog toga što je zahtjev podniet u postupku koji nije pravosnažno okončan, primjenom čl. 33 st. 3 Zakona, kao i zbog toga što o žalbi nije odlučio Vrhovni sud, što je ocijenjeno tako da postupak po kontrolnom zahtjevu nije pravosnažno okončan.

9. U 2009. godini pred Vrhovnim sudom pokrenuto je 13 postupaka za pravično zadovoljenje zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku⁷⁶. Od toga je jedan tužbeni zahtjev djelimično usvojen, jedan je ustupljen osnovnom sudu na nadležnost, a ostale tužbe su odbačene.

10. U predmetu Tpz 1/09 oštećeni su podnijeli tužbu zbog dugotrajnog vođenja krivičnog postupka za ubistvo. Postupak traje od 7. aprila 2004. i uprkos tome što su dobili obavještenje u smislu čl. 17 Zakona da će postupak biti okončan do 19. decembra 2008, to se nije desilo i postupak je bio u toku u momentu podnošenja tužbe. Ova tužba je odbačena zato što je pravično zadovoljenje traženo povodom postupka koji nije bio pravosnažno okončan.

11. U predmetu Tpz 2/09 stranka je tražila pravično zadovoljenje zbog odugovlačenja postupka pred upravnim sudom, koji je iniciran 29. novembra 2006. radi zaštite prava iz radnog odnosa. Tužba je odbačena jer je podnijeta povodom postupka koji nije pravosnažno okončan, obzirom da je akt organa uprave prethodno poništen presudom Upravnog suda i predmet vraćen na ponovni postupak, pa ta presuda upravnog suda ne stiče pravosnažnost. Sud je u toj presudi citirao Zakon o opštem upravnom postupku i Zakon o parničnom postupku

---

⁷⁶ Tpz 1/09, Tpz 2/09, Tpz 3/09 Tpz 4/09, Tpz 5/09, Tpz 6/09, Tpz 7/09 Tpz 8/09, Tpz 9/09, Tpz 11/09, Tpz 12/09 i Tpz 13/09.

povodom pojma pravosnažnosti odluke. Navedeno je da “pravo na sudsku zaštitu zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku u upravnom sporu stranka stiče nakon pravosnažnosti upravnog akta koji je predmet upravnog spora” - dakle tek kad se upravni spor pravosnažno završi.

12. U predmetu Tpz 3/09 tužba je ustupljena na nadležnost Osnovnom sudu Podgorica, jer je tužbom tražena naknada materijalne štete zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, u smislu čl. 43 Zakona.

13. Tužbu u predmetu Tpz 4/09 podnijeli su tužioci povodom postupka koji je pokrenut 1987. godine i po kome postupak izvršenja traje od 1998. uz niz pratećih postupaka kojima je cilj da se onemoguću izvršenje i naplata potraživanja tužilaca. Ova je tužba odbačena jer tužioci nisu iscrpili prethodnu zaštitu - nisu podnosili kontrolni zahtjev.

14. U postupku Tpz 5/09 tužba je podnijeta radi pravičnog zadovoljenja povodom postupka po tužbi iz radnog odnosa (koji po zakonu mora biti hitan), koji je trajao od 2000. godine, u kome se na pismeni otporak prvostepene presude čekalo godinu i sedam mjeseci. Sud je djelimično usvojio tužbeni zahtjev i tužilji dosudio iznos od 1000 € na ime naknade nematerijalne štete. Obrazloženo je da je visina naknade određena s obzirom na činjenicu da je za donošenje pravosnažne presude u radnom sporu bilo potrebno osam godina, devet mjeseci i jedanaest dana. Sud je utvrdio da postoji i doprinos tužioca odugovlačenju, s obzirom na to da je nakon pet godina trajanja postupka preinačio tužbeni zahtjev zbog čega su morali biti provedeni novi dokazi.

15. U predmetu Tpz 6/09 tužbu je podnio tužilac zbog toga što mu Sudski savjet nije odgovorio na pritužbu. Tužba je odbačena kao nedozvoljena, jer se postupak po pritužbi podnijetoj Sudskom savjetu ne može podvesti pod prava iz čl. 2 st. 1 Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku, koja uživaju zaštitu po odredbama Zakona.

16. Tužba u predmetu Tpz 7/09 podnijeta je zbog dugotrajnog postupka u parničnom predmetu za naknadu štete zbog smrti bliskog lica, koji je započeo 17. jula 1989. Tužba je odbačena sa obrazloženjem da je neblagovremena, jer je pravosnažna odluka primljena 1. februara 2008, a tužba podnijeta Vrhovnom sudu 12. maja 2009.

17. U predmetu Tpz 8/09 tužbu su podnijeli tužioci čiji predmet traje od 1999. godine. Vrhovni sud je tužbu odbacio jer je podnijeta povodom građanskog predmeta koji nije bio pravnosnažno okončan.

18. Tužba u predmetu Tpz 9/09 podnijeta je povodom krivičnog postupka koji je vođen od 1997. do 2005. kada je nastupila apsolutna zastarelost krivičnog gonjenja, o čemu je Viši sud u Podgorici donio drugostepenu odluku 17. februara 2005. Vrhovni sud je odbacio tužbu jer je odluka u predmetu postala pravnosnažna 2005, a tužba za pravično zadovoljenje može se podnijeti 6 mjeseci nakon pravnosnažnosti odluke.

19. Tužba u predmetu Tpz 11/09 podnijeta je u parničnom predmetu koji je trajao od 1999. godine. Stranke su uredno iscrpile postupak po kontrolnom zahtjevu. Kontrolni zahtjev, koji je predsjedniku osnovnog suda podnjet 4. decembra 2008. odbačen je, ali ga je viši sud usvojio i obavjestio da odluka može biti donijeta u naredna četiri mjeseca, što se nije dogodilo. I ova tužba je odbačena jer je podnijeta povodom postupka koji nije pravosnažno okončan. Zanimljivo je da je sud kao ponašanje stranke koje je prouzrokovalo kašnjenje uzeo i to što su podnijeli tužbu sudu pa se navodno presuda nije mogla donijeti jer su se spisi nalazili pred Vrhovnim sudom. Sud je zamjerio podnosiocima što su tužbu podnijeli već 14. maja 2009, jer je navodno rok iz obavještenja predsjednika suda od 4 mjeseca za dostavljanje pismenog otpravka presude počeo teći 24. aprila 2009. kada je predsjednik suda poslao svoje obavještenje podnosiocima, a ne od datuma prijema kontrolnog zahtjeva, kako piše u članu 17 Zakona.

20. U predmetu Tpz. 12/09 tužbu je podnijela stranka zbog odugovlačenja radnog spora, pokrenutog 14. aprila 2004. i pravnosnažno okončanog 17. maja 2006. Tužba je odbačena jer je podnijeta izvan roka od 6 mjeseci po pravnosnažnosti.

21. U predmetu Tpz 13/09 tužilja je podnijela tužbu za pravično zadovoljenje jer je u krivičnom postupku po privatnoj tužbi došlo do apsolutne zastare krivičnog gonjenja iz razloga što je od podnošenja privatne krivične tužbe prvostepeni sud osam mjeseci čekao da zakaže glavni pretres, pismeni otpravak presude dostavio strankama 7 mjeseci od dana posljednjeg pretresa, nije uopšte dostavio ukidno rješenje višeg suda punomoćniku tužilje, duže od 18 mjeseci od prijema spisa iz

višeg suda nije zakazao ni jedan pretres niti obavio ni jednu procesnu radnju duže od godinu dana, a predmet je po žalbi na višem sudu bio godinu dana. Apsolutna zastarjelost krivičnog gonjenja nastupila je 16. juna 2008. Tužba je odbačena sa obrazloženjem da je tužilja bila dužna da pokrene postupak za ubrzanje postupka podnošenjem kontrolnih zahtjeva.

22. U 2010. godini podnijeto je 13 tužbi za pravično zadovoljenje pred Vrhovnim sudom.⁷⁷

23. Tužba je podnijeta u predmetu povodom predloga za sprovođenje istrage oštećenog kao tužioca koji je iniciran 2007. Tužba je odbačena jer predmet nije bio pravnosnažno okončan.

24. U drugoj tužbi podnositeljica je tražila pravičnu nadoknadu zbog dugog trajanja postupka izvršenja koji je pokrenut 2005. U tom predmetu Viši sud je po žalbi odlučivao 1 godinu, 10 mjeseci i 15 dana, da bi donio rješenje 15. maja 2009, čime je postupak pravnosnažno okončan. Kontrolni zahtjev nije podniet u toku postupka već nakon dobijanja tog rješenja i o njemu je odlučeno odbijajućim rješenjem od 22. septembra 2009. Rješenjem od 23. decembra 2009. odbijena je žalba izjavljena na prvostepeno rješenje po tom zahtjevu za ubrzanje postupka. Zbog toga što je kontrolni zahtjev podniet u pravnosnažno okončanom predmetu tužba za pravično zadovoljenje je odbačena kao nedozvoljena.

25. Predmet Tpz 3/10 je razveden kao pogrešno upisan u upisnik.⁷⁸

26. U predmetu Tpz 4/10 tužbeni zahtjev za pravično zadovoljenje je odbijen u krivičnom predmetu u kome je optuženi bio u pritvoru sve vrijeme trajnja postupka, 5 godina, 11 mjeseci i 3 dana. Tužilac je lišen slobode 23. oktobra 2003. Istražni postupak je završen za mjesec i 5 dana. Optužnica je podignuta 22. decembra 2003. protiv tužioca za

---

77 Tpz 1/10, Tpz 2/10, Tpz 3/10, Tpz 4/10, Tpz 5/10, Tpz 6/10, Tpz 7/10, Tpz 8/10, Tpz 9/12, Tpz 10/10, Tpz 11/10, Tpz 12/10, Tpz 13/10.

78 Radi se o predmetu po tužbi za pravični zadovoljenje zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku koji je 2006. bio podniet Osnovnom sudu Ulcinj koji ga je ustupio Vrhovnom sudu na nadležnost u smislu Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku. Naloženo je razvođenje u upisniku jer je sud utvrdio da je o zahtjevu istih stranaka odučio 2009. (nije donijeta ni odluka o odbacivanju zbog eventualno *res iudicata* ili odbijanju)

krivično djelo ubistvo u pokušaju i protiv još 4 lica za učestvovanje u tuči i nedozvoljeno držanje oruzja. Prvi pretres je zakazan za 30. januara 2004. Nakon toga sud navodi da su pretresi držani u kontinuitetu na kojima su provedeni mnogobrojni dokazi. Sud smatra da je dokaz vještačenjem radi utvrđivanja duševnog zdravlja tužioca doprinio odugovlačenju postupka u trajanju od 5 mjeseci (od 3. novembra 2005. do marta 2006.). Posljednji pretres je održan 25. oktobra 2006, presuda je objavljena 27. oktobra 2006, ali je sudu trebalo oko 6 mjeseci da je pismeno izradi i uruči strankama (do aprila 2007). Stranke su izjavile žalbe, drugostepeni sud je o njima odlučio za 5 mjeseci, ukinuo presudu i predmet vratio na ponovni postupak. Spisi su stigli u u prvostepeni sud 11. oktobra 2007, a pretres je zakazan tek 2 mjeseca kasnije, 7. decembra 2007. Ponovni postupak tokom koga je održano devet ročišta glavnog pretresa završen je godinu dana kasnije, 22. decembra 2008. Presuda je objavljena 15. januara 2009, ali je pismeno izrađena tek četiri mjeseca kasnije u aprilu 2009. Drugostepni sud je o žalbama odlučio 24. septembra 2009. Odbijajući tužbu, Vrhovni sud je utvrdio da, iako je predmet ovako dugo trajao, nije bilo nepotrebnih odlaganja ili značajnih perioda neaktivnosti suda za koje bi državni organi bili odgovorni, te da se obzirom na činjeničnu složenost predmeta suđenje odvijalo u razumnom roku.

27. U predmetu Tpz 5/10 Vrhovni sud je djelimično usvojio tužbeni zahtjev i dosudio četvorici predlagača na ime nematerijalne štete zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku iznose od po 500 €. U pitanju je vanparnični postupak pokrenut 30. avgusta 1982, koji je u prekidu zbog nezavršenog ostavinskog postupka protivnika predlagača koji je započet 1999. Sud je našao da u ostavinskom postupku iz 1999. mora efikasnije da se postupa. Suprotno dotadašnjoj praksi, Vrhovni sud je u ovom slučaju zauzeo stav da "iako se u principu naknada dosuđuje tek nakon pravosnažnog okončanja postupka, konkretne okolnosti slučaja i trajanje postupka nešto duže od 28 godina nalaže da se tužiocima dosudi naknada". (U momentu pisanja ovog izvještaja - mart 2011, ostavinski postupak iz 1999. godine još uvijek nije bio završen, dva puta je ukinuto prvostepeno rješenje od strane Višeg suda i predmet je dat u rad drugoj sudiji, tako da se može zaključiti da donošenje presude nije imalo nikakav efekat na ubrzanje postupka).

28. U predmetu Tpz. 6/10 tužbom je traženo pravično zadovoljenje zbog nerazumno dugog trajanja postupka koji je pokrenut 13. decembra 2005. zahtjevom za sprovođenje istrage ODT-a i završen presudom kojom je okrivljeni oslobođen optužbe 24. marta 2010. Vrhovni sud je odbio ovaj zahtjev za pravično zadovoljenje iz razloga što je istraga završena za 1 godinu 3 mjeseca i 18 dana, dok je krivični postupak trajao 2 godine i 3 mjeseca. Presuda je objavljena 19. marta 2009, pismeno izrađena tek 31. jula 2009, a pred drugostepenim sudom postupak je okončan 24. marta 2010. - nakon 7 mjeseci. Ukupno trajanje postupka je 4 godine 3 mjeseca i 11 dana. Vrhovni sud je našao da su tri glavna pretresa odlagana na vrijeme kraće od mjesec dana, te da se radilo o složenom predmetu zbog teškog djela protiv službene dužnosti.

29. Tužba zavedena pod Tpz 7/10 podnijeta je od stranke koja navodi da je već devet godina u pritvoru bez pravnosnažne sudske odluke navodeći dva broja krivičnih predmeta, te da se obraćao kontrolnim zahtjevom Vrhovnom sudu 14. januara 2010. O ovom zahtjevu Vrhovni sud još nije odlučio.

30. U predmetu Tpz 8/10, započetom tužbom za pravično zadovoljenje 4. avgusta 2010, stranke su tražile naknadu zbog predugog trajanja postupka u kome je tužba podnijeta 17. avgusta 2000. radi utvrđenja prava vlasništva. Istaknuto je da postupak traje deset godina i da je svojim rješenjem po kontrolnom zahtjevu Predsjednik suda naložio prioritarno rješavanje predmeta. Vrhovni sud je odbacio tužbu iz razloga što predmet nije bio pravnosnažno riješen, jer nije bilo uslova za presuđenje spora - stranka je preminula, pa je postupak morao biti prekinut (iako je stranka preminula u 2010. godini - rješenje o prekidu P.634/09 od 1. marta 2010.). Dalje se navodi da je ročište u ovom predmetu bilo zakazano za 9. septembra 2010, a zatim odloženo za 26. oktobra 2010, te da se predmet po ovoj tužbi za pravično zadovoljenje nalazio pred Vrhovnim sudom, pa zbog podnošenja ove tužbe od strane tužilaca nije bilo uslova za presuđenje od 9. septembra 2010. do 27. septembra 2010.

31. Predmet Tpz 9/10 iniciran je tužbom koju je podnijelo 26 tužilaca koji su još 16. maja 2006. podnijeli predlog za određivanje privremene mjere, a dana 28. jula 2006. podnijeli tužbu sudu radi zaštite prava vlasništva na njihovim nepokretnostima površine preko 55.000 m². Zbog sporosti odlučivanja navode da im je nanijeta ogromna materijalna šteta, jer je

njihova imovina u međuvremenu prodana trećem licu i na nepokretnostima započeta gradnja. U predmetu po tužbi nije još zakazano pripremno ročište. Troje tužilaca je umrlo. O predlogu za određivanje privremene mjere tri puta je osnovni sud odlučivao na štetu tužilaca i ta su rješenja tri puta ukidana tako da do danas nema pravnosnažnog rješenja o predlogu za određivanje privremene mjere. Vrhovni sud je tužbu odbacio sa pozivom na čl. 33, st. 3, koji je tumačen tako da se pravično zadovoljenje može dosuditi samo u pravnosnažno okončanim predmetima.

32. Predmet Tpz 10/10 započet je tužbom za pravično zadovoljenje tužilaca koji su parnični postupak zbog nematerijalne štete uslijed smrti bliskog lica pokrenuli 27. maja 1994. Tužba za pravično zadovoljenje je usvojena i Vrhovni sud je obavezao Državu da tužiljama isplati po 1000 €, obrazlažući da je od prijema ukidnog rješenja do zakazivanja glavne rasprave prošlo 2 godine, 5 mjeseci i 7 dana, te da je sledeće ročište odloženo i naredno zakazano tek po proteku 2 godine, 3 mjeseca i 17 dana. *U ovom predmetu Vrhovni sud mijenja svoje ranije tumačenje člana 33, stav 3: "...čl. 33, st. 3 Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku jeste propisano da se tužba podnosi najkasnije u roku od 6 mjeseci od dana prijema pravnosnažne odluke... ta odredba znači da se tužba podnijeta nakon navedenog roka ima saglasno članu 37 st. 2 da odbaci, ali ne i da se sve do donošenja pravnosnažne presude ne može utvrditi da je došlo do povrede prava na suđenje u razumnom roku..."*

Predmet Tpz 11/10 iniciran je tužbom tužioca koji je parnicu pokrenuo 10. septembra 2001. i koja do podnošenja tužbe za pravično zadovoljenje nije pravnosnažno riješena. *Suprotno novom stavu, zauzetom u prethodnom predmetu, Vrhovni sud je i ovu tužbu odbacio primjenom svog ranijeg tumačenja čl. 33 st. 3 Zakona.* Sud je naveo da: "...saglasno odredbi čl. 33 stav 3 Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku tužba za pravično zadovoljenje podnosi se Vrhovnom sudu najkasnije u roku od šest mjeseci od dana prijema pravnosnažne odluke. U konkretnom slučaju, u predmetu Osnovnog suda u Kotoru P.1198/09/01 odluka nije pravnosnažna, pa je predmetnu tužbu valjalo odbaciti." I u ovom postupku Vrhovni sud smatra da je odgovornost za nepostupanje u postupku i na tužiocima zbog toga što su podnijeli ovu tužbu, po kojoj se predmet nalazio pred Vrhovnim sudom od 3. septembra 2010. do 27. septembra 2010.

Predmet Tpz.12/10 pokrenut je tužbom zbog predugog trajanja upravnog postupka i upravnog spora. *I ova tužba je odbačena primjenom čl. 33 st. 3 Zakona zbog toga što je Vrhovni sud potvrdio svoj raniji stav da postupak povodom koga se traži pravično zadovoljenje mora biti pravosnažno okončan.*

Tužba u predmetu Tpz 13/10 podnijeta je 29. novembra 2010. S obzirom na to da je pravosnažna odluka u predmetu povodom koga je podnijeta tužba za pravično zadovoljenje uručena punomoćniku tužilja 20. maja 2010, rok od 6 mjeseci je istekao 20. novembra 2010, pa je tužba odbačena kao neblagovremena.

U predmetu Tpz 14/10 tužilac je tražio pravično zadovoljenje zbog dugog trajanja krivičnog postupka koji je započet 17. novembra 1999, kada se desila saobraćajna nesreća. Postupak pred prvostepenim sudom završio se po drugi put presudom u aprilu 2007, a zatim je trajao postupak pred Višim sudom, koji je okončan presudom od 13. novembra 2009. Tužba je odbačena jer tužilac nije podnio kontrolni zahtjev za vrijeme trajanja postupka pred drugostepenim sudom.

Odbačene tužbe za pravično zadovoljenje

Godina podnošenja tužbe	Broj odbačenih tužbi	Zbog neiscrpljivanja prethodnih pravnih lijekova	Zbog neblagovremeno podnijete tužbe (izvan roka od 6 mjeseci od pravosnažnosti)	Zbog stava V.S. da se pravična naknada može tražiti samo nakon pravosnažnosti (čl. 33, st. 3)	Riješeno na drugi način
2008.	7	2	2	2	
2009.	11	2	3	5	
2010.	8	2	1	5	2
Ukupno	26	6	6	12	2

Djelimično su usvojeni zahtjevi za pravično zadovoljenje u slučaju tri podnesene tužbe i to, u prvom slučaju 2009. godine i u druga dva 2010. godine. Visina dosuđene naknade je po 500 € za četiri lica i po 1000 € za tri lica.

Iskustva advokata

1. U cilju upotpunjavanja podataka o primjeni Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku, zatražena su iskustva advokata u Crnoj Gori u korišćenju pravnih instrumenata predviđenih Zakonom. Iako je upitnik sa dva pitanja o upotrebi kontrolnog zahtjeva i tužbe dostavljen svim advokatima preko Advokatske komore, odgovori su stigli od njih devet.⁷⁹

2. Svih devet advokata su koristili bar jedno od sredstava predviđenih zakonom, ali svi smatraju da kontrolni zahtjev nije djelotvoran, da tužba za pravično zadovoljenje nema značaja i da su naknade predviđene zakonom preniske.

Naveli su sljedeća iskustva:

- navedena pravna sredstva nisu dala efekat u dva izvršna predmeta od kojih jedan traje 10, a drugi 6 godina iako je, navodno, u oba postupka razlog za ovako dugo i nerazumno trajanje nesavjesno i nestručno postupanje suda;
- pojedini predsjednici osnovnih sudova ne poznaju praksu Evropskog suda i evropske standarde ili ih svjesno ignorišu, pa se u rješenjima kojima se odbija zahtjev redovno ne ocjenjuje ni jedan od navoda podnosioca;
- rješenja donijeta povodom kontrolnog zahtjeva, kao i povodom žalbi protiv tih rješenja, ne sadrže valjana obrazloženja za odbijanje već se samo konstatuje da su ti pravni lijekovi neosnovano podnijeti;
- predsjednik suda dostavi obavještenje do kada će predmet biti okončan (čl.17), ali se taj rok prekorači;
- tužba radi pravičnog zadovoljenja nije dala zadovoljavajuće efekte u postupku gdje tokom istrage za godinu dana nije preduzeta ni jedna radnja i gdje je postupak trajao pet godina, gdje su se promjenila tri vijeća, pa je postupak uvijek počinjao ispočetka, tužba je odbijena

---

⁷⁹ Advokati: Radojica Lazović, Nikola Bošković, Petar Samardžić, Ana Stanković Mugoša, Velija Murić, Vasilije Knežević, Veselin Radulović, Anđelko Milošević i Dalibor Kavarić, kojima se Akcija za ljudska prava zahvaljuje što su odvojili vrijeme za učešće u ovom projektu.

i to uprkos tome što je u istom postupku dobijeno obavještenje po kontrolnom zahtjevu da će se predmet okončati do određenog datuma, i što je taj rok značajno prekoračen;

- Vrhovni sud je odbio zahtjev za naknadu štete u izvršnom postupku koji traje preko 4 godine;
- postupci za ubrzanje su nedjelotvorni, a podnošenje tužbe i dokazivanje osnovanosti predstavlja nepotrebno iscrpljivanje koje na kraju ne daje rezultate;
- Vrhovni sud smatra da se tužba može podnijeti u roku od 6 mjeseci od dana pravosnažnosti presude, što je pogrešan zaključak, jer se tužba može podnijeti najkasnije u roku od 6 mjeseci od pravosnažnosti odluke - što znači da može i ranije.

Advokati koji su podnosili kontrolne zahtjeve i kojima je odgovoreno na osnovu članova 17 i 18 da će postupak biti završen ili će se radnje preduzeti u roku ne dužem od 4 mjeseca, kontaktirani su u cilju provjere da li je postupak u navedenom roku zaista okončan, odnosno ubrzan.

Od 16 advokata i dvije stranke, ukupno 18 podnosilaca kontrolnih zahtjeva,⁸⁰ kojima je na osnovu čl. 17 dostavljeno obavještenje predsjednika suda da će se radnje u predmetu preduzeti u roku od 4 mjeseca ili da će postupak biti završen, njih devet se izjasnilo da ili uopšte nisu dobili obavještenja ili rokovi iz obavještenja nisu ispoštovani, dok se devet izjasnilo da su poštovani rokovi iz obavještenja ili rješenja, pa iako neki predmeti nisu završeni baš u roku od 4 mjeseca, okončani su nedugo poslije isteka tog roka.

---

80 Advokati: Batrić Bulatović, Milan Vojinović, Mustafa Čapuni, Danilo Kovačević, Radoica Lazović, Tamara Durutović, Anđelko Milošević, Jovan Pejović, Rifat Feratović, Đorđije Milić, Milan Radulović, Petar Samardžić, Branka Vuksanović, Slobodan Čizmović, Stojan Radošević, Veselin Radulović i stranke: Dušan Mijušković i Veselin Uskoković.

**Preporuke Ministarstva pravde Crne Gore za unaprijeđenje
primjene Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku
(usvojene na savjetovanju 30. marta 2011.)**

Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku usaglašen je sa međunarodnim standardima u ovoj oblasti i kao zakonski tekst daje adekvatna pravna sredstva za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku. Međutim, njegova primjena ukazuje na određene nedostatke i nedosljednu i različitu primjenu.

Smatramo da bi u budućem periodu trebalo punu pažnju posvetiti prevazilaženju uočenih problema u primjeni Zakona i u tom cilju usvojiti slijedeće preporuke:

- Nastaviti kontinuiranu edukaciju predsjednika sudova u skladu sa posebnim Programom edukacije o primjeni Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku.
- Organizovati kontinuiranu edukaciju za sudije u pogledu kvalitetnije primjene zakona.
- Organizovati edukaciju advokata u cilju brojnijeg podnošenja kontrolnih zahtjeva i tužbi za pravično zadovoljenje.
- Organizovati dodatne obuke o praksi Evropskog suda za ljudska prava u pogledu zaštite prava na suđenje u razumnom roku.
- Analizirati postupanje sudova po kontrolnim zahtjevima na nivou svakog suda sa preporukama za prevazilaženje uočenih nedostataka u primjeni Zakona u cilju djelotvornosti pravnih sredstava (iniciranje izmjena godišnjeg rasporeda poslova, zauzimanja pravnih stavova i mišljenja i iniciranje zauzimanja načelnih pravnih stavova i mišljenja).
- Izraditi odgovarajuće obrasce za praktičnu primjenu Zakona, posebno u dijelu koji se odnosi na sadržaj kontrolnog zahtjeva, sadržaj izvještaja sudije, obavještenja stranci i rješenja i drugih odluka.
- Izraditi brošuru za informisanje građana o mogućnostima korišćenja pravnih sredstava za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku.
- Izraditi i drugi informativni materijal koji će sadržati podatke o načinu obraćanja stranaka sudovima u pogledu podnošenja kontrolnih zahtjeva i tužbi za pravično zadovoljenje i učiniti ih dostupnim strankama.

